

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Prokop Tomášek

**Národní podnik v českém právu se zaměřením
na Budějovický Budvar**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Radim Boháč, PhD.

Katedra: Katedra finančního práva a finanční vědy

Datum vypracování práce: 23. 07. 2022

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.
2. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 127 612 znaků včetně mezer.

V Praze dne 23. 07. 2022

Prokop Tomášek

Poděkování

Rád bych poděkoval svému vedoucímu práce prof. JUDr. Radimu Boháčovi, PhD. za odborné vedení práce, vytrvalost a cenné rady.

Kromě toho bych chtěl poděkovat své rodině a přítelkyni Natálii za podporu během celého akademického studia, za což jsem jim nesmírně vděčný.

Obsah

Úvod.....	1
1. Historie.....	3
1.1. Národní podnik po roce 1945	3
1.2. Zákon č. 103/1950 Sb.	5
1.3. Zákon č. 51/1955 Sb.	6
1.4. Hospodářský zákoník.....	7
1.5. Zákon o státním podniku	8
1.6. Zákon č. 111/1990 Sb.	10
1.7. Aktuální právní úprava státních podniků	11
1.7.1. Zákon o státním podniku	11
1.7.2. Nařízení o finančním hospodaření	12
1.8. Národní podniky v České republice.....	12
2. Úprava poměrů Budějovického Budvaru	12
2.1. Založení Budějovického Budvaru.....	13
2.2. Vznik podniku	14
2.3. Zakladatel Budějovického Budvaru.....	14
2.4. Činnost Budějovického Budvaru	16
2.5. Kmenové jmění podniku.....	17
2.6. Majetek Budějovického Budvaru	18
2.6.1. Určený majetek	19
2.6.2. Duševní vlastnictví Budějovického Budvaru	20
2.6.3. Ostatní majetek.....	21
2.6.4. Dary podniku.....	22
2.6.5. Hospodaření s majetkem státu.....	22
2.6.6. Dílčí závěr	24
2.7. Uveřejňování smluv uzavřených podnikem.....	25
2.7.1. Dílčí závěr	27
2.8. Orgány Budějovického Budvaru.....	27
2.8.1. Ředitel podniku	27
2.8.2. Statutární orgán podniku	28
2.8.3. Dozorčí rada	29
2.8.4. Zákaz konkurence a péče řádného hospodáře	30
2.8.5. Výbor pro audit	31
2.8.6. Účetnictví podniku	32
2.8.7. Závazky podniku.....	32
2.8.8. Procesní subjektivita Budějovického Budvaru.....	33
2.8.9. Likvidace podniku.....	33

2.8.10. Zrušení a zánik podniku	34
2.8.11. Přeměna podniku.....	35
2.8.12. Vnitřní dokumenty Budějovického Budvaru.....	36
2.8.13. Fondy Budějovického Budvaru.....	36
2.9. Zisky státních podniků a národního podniku	38
2.9.1. Fond zakladatele.....	39
2.9.2. Zkušenosti s fungováním fondu zakladatele a finanční hospodaření Budějovického Budvaru..	41
2.9.3. Odvody Lesů ČR skrze fond zakladatele	42
2.9.4. Odvody Budějovického Budvaru do fondu zakladatele	43
2.9.5. Zhodnocení institutu fondu zakladatele.....	44
2.9.6. Budějovický Budvar jako veřejná instituce podle zákona o svobodném přístupu k informacím	45
2.10. Závěr o právní úpravě Budějovického Budvaru	46
3. Transformace Budějovického Budvaru	47
3.1. Zhodnocení platného právního stavu, nedostatky ve stávajícím fungování a zvažované alternativy	48
3.2. Zvažované alternativy změny právní formy Budějovického Budvaru.....	49
3.2.1. Budějovický Budvar, státní organizace.....	49
3.2.2. Budějovický Budvar, akciová společnost.....	50
3.2.3. Budějovický Budvar, státní podnik	51
3.3. Transformace formou zákona	52
3.4. Závěr o transformaci	53
Závěr	54
Seznam použitých zdrojů	54
Abstrakt.....	66
Abstract	67

Úvod

Budějovický Budvar představuje v českém právní řádu velmi zajímavý úkaz. Jedná se o jediný pivovar v České republice, který vlastní přímo stát. Zprostředkovaně jsou tedy všichni čeští občané vlastníky tohoto pivovaru, což je samo o sobě poměrně zajímavý a pro mnoho lidí také zajisté kontroverzní poznatek. Zároveň je však Budějovický Budvar také unikátní skutečností, že se jedná o společnost s právní formou národního podniku.

Co to znamená a jaké to s sebou přináší úskalí a zajímavosti představovalo jeden z důvodů, proč se autor začal o toto téma více zajímat. Je zajímavé, že si člověk při studiu na Právnické fakultě Univerzity Karlovy osvojí znalosti o různých typech společností a jejich formách, a přitom se pozapomíná na to, že v českém právní řádu dodnes přetrvává společnost s formou národního podniku.

Výjimečnost právní formy národního podniku sebou přináší mnohá problémy, jeden z nejdůležitějších představuje neznalost široké veřejnosti vůbec o existenci tohoto institutu v českém právním řádu. Zákonodárce také, vzhledem ke své do jisté míry omluvitelné nevědomosti, mnohdy nebere v potaz při vytváření právních předpisů existenci národního podniku, a proto se při hledání aplikovatelných právních předpisů pro úpravu Budějovického Budvaru často musíme opírat o institut analogie, jelikož v pozitivním právu nenalezneme právní předpis obsahující specificky úpravu poměrů národního podniku.

Cílem této diplomové práce je odpovědět na otázku, zda lze národní podnik považovat za samostatnou právní formu, kterou lze oddělit od státních podniků, a do jaké míry se na Budějovický Budvar použije úprava státních podniků.

V případě odpovědi na první otázku, že národní podnik do podstatné míry naplňuje znaky státního podniku, by se autor chtěl zaměřit na problematiku transformace Budějovického Budvaru. Výzkumná otázka bude spočívat v tom zjistit, zda by se tedy měl Budějovický Budvar transformovat z právní formy národního podniku na státní podnik a případně prozkoumat, co by tato transformace obnášela.

Hypotézou při psaní práce byla představa, že vzhledem k neexistenci právních předpisů upravujících konkrétně právní poměry národního podniku bude nutné použít na úpravu poměrů podobné právní předpisy, když se dle názoru autora nabízí právní úprava státních podniků upravující státní podniky jako právního nástupce národních podniků v českém právním řádu.

Právní úprava Budějovického Budvaru je zkoumána především metodou komparace. Prostřednictvím porovnání předpisů upravujících Budějovický Budvar s právní úpravou

státních podniků bude zkoumáno, do jaké míry lze na Budějovický Budvar použít právní předpisy upravující státní podniky. Zároveň dojde k analýze dalších právních předpisů, relevantní soudní judikatury, odborné literatury a vědeckých článků věnujících se problematice úpravy národního podniku v českém právní řádu.

Převládající metodou pro výzkum druhé otázky je analýza a dedukce potenciálního postupu při transformaci právní formy Budějovického Budvaru. Za tímto účelem budou autorem dovozeny předpoklady a dopady transformace pro Budějovický Budvar.

Práce bude strukturována na části. V první části je představen historický vývoj právních předpisů upravujících národní podniky a následně státní podniky. Ve druhé části je porovnána současná právní úprava Budějovického Budvaru s úpravou státních podniků. Cílem druhé části je potvrdit nebo vyvrátit hypotézu, že se na úpravu Budějovického Budvaru použije úprava státních podniků. Ve třetí části je zkoumána problematika transformace Budějovického Budvaru s cílem naleznout vhodnou právní formu, do které by se mohl tento národní podnik transformovat.

1. Historie

Pro pochopení současné právní úpravy národního podniku je nejprve zapotřebí představení historického vývoje právních předpisů upravujících tento právní institut.

1.1. Národní podnik po roce 1945

Stěžejním obdobím pro národní podniky v České republice jsou bezesporu roky bezprostředně následující po skončení druhé světové války. V tomto období došlo na území Československa k rozsáhlému znárodnění, které bylo provedeno především na základě čtyř dekretů prezidenta republiky Edvarda Beneše.¹ Z majetkových podstat znárodněných, zkonfiskovaných či jinak nabytých podniků byly zřízeny nové národní podniky nebo byly začleněny do již existujících národních podniků.² Za znárodněný majetek náležela náhrada a k jejímu poskytnutí byl zřízen Fond znárodněného hospodářství, který byl samostatnou právnickou osobou, a do kterého národní podniky odváděly přebytky svých výtěžků.³ Právo na náhradu za znárodněný majetek se však nevztahovalo na německé nebo maďarské právnické a fyzické osoby, s určitými výjimkami.⁴

Národní podniky byly podle dekretů prezidenta republiky majetkem státu a byly samostatnými právnickými osobami.⁵ Národní podnik měl povinnost užívat ve své firmě označení „národní podnik“ a jiný, než národní podnik tohoto označení užívat nesměl.⁶ Správa národního podniku náležela představenstvu a řediteli, který představenstvu předsedal.⁷ Ředitel vykonával záležitosti běžného provozu národního podniku a zastupoval podnik navenek.⁸ Dekrety byly provedeny nařízením vlády, ve kterém bylo upraveno rozdělení zisků a ztrát

---

¹ Jednalo se o Dekret č. 100/1945 Sb., prezidenta republiky o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků; Dekret č. 101/1945 Sb., prezidenta republiky o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského; Dekret č. 102/1945 Sb., prezidenta republiky o znárodnění akciových bank; Dekret č. 103/1945 Sb., prezidenta republiky o znárodnění soukromých pojišťoven.

² Dekret č. 100/1945 Sb., prezidenta republiky o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, §12 odst. 1.

³ Ibid, § 9 odst. 2 ve spojení s vládním nařízením č. 253/1948 Sb., o Fondu znárodněného hospodářství.

⁴ Dekret č. 100/1945 Sb., prezidenta republiky o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, § 7 odst. 1 + 2.

⁵ Dekret č. 100/1945 Sb., prezidenta republiky o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, § 13 odst. 1 věta druhá.

⁶ Ibid, § 15 odst. 1 + 2.

⁷ Ibid, § 20 odst. 1.

⁸ Ibid, § 20 odst. 2 + 4.

národních podniků, přičemž předpokládaný zisk byl rozdělen mezi závodní radu, rezervní fond a zbytek byl poukázán na vyrovnávací účet.⁹ Některé části majetkových podstat v bilančních hodnotách a vymezené závazky národních podniků byly později převedeny podle zákona č. 51/1948 Sb. na výše zmíněný Fond znárodněného hospodářství, který s nimi hospodařil.¹⁰

S účinností zákona č. 104/1950 Sb. se ve Fondech znárodněného hospodářství soustředily prostředky plynoucí z národních podniků.¹¹ Ty se společně s finanční podporou ze státní pokladny a dalšími příjmy používaly k financování národních podniků, a tato činnost byla označena za tzv. „*finanční službu Fondu*“.¹² Po účinnosti zákona č. 106/1951 Sb. v lednu 1952 bylo odvádění zisku a ztrát převedeno na státní rozpočet, ve kterém byly stanoveny přesné předem dané výše odvodů za jednotlivá ministerstva, přičemž jednotliví ministři nesli odpovědnost za ziskové či ztrátové hospodaření podřízených národních podniků.¹³ Pro případ, že by národní podnik vykázal ztrátu, byla vydána vládní vyhláška o úhradě plánovaných a nadplánových ztrát národních podniků.¹⁴

Po komunistickém převratu v roce 1948 dochází k další fázi znárodnování majetku, během které bylo ústavním zákonem vyhrazeno státu podnikání ve stanovených odvětvích.¹⁵ Podle tohoto ústavního zákona bylo znárodněné podnikání organizováno zásadně ve formě národních podniků, které byly samostatnými právními osobami a národním majetkem s vedením a dozorem státu.¹⁶ Samotné provedení a rozsah znárodnění byly stanoveny na základě série zákonů z dubna a května 1948.¹⁷ Za znárodnění náležela i nadále náhrada podle dekretu presidenta č. 100/1945 Sb., který byl novelizován zákonem č. 114/1948 Sb.¹⁸

---

⁹ Nařízení č. 6/1946 Sb., Vládní nařízení, kterým se vydává statut národních podniků průmyslových, § 21 odst. 1.

¹⁰ Zákon č. 51/1948 Sb., o úpravě některých finančních poměrů národních podniků průmyslových a potravinářských, § 3 odst. 1.

¹¹ Zákon č. 104/1950 Sb., o financování národních a komunálních podniků, § 3 odst. 1.

¹² Ibid.

¹³ Zákon č. 106/1951 Sb., o úpravě financování národních a komunálních podniků, § 4 odst. 1 + § 11 odst. 1.

¹⁴ Vládní vyhláška o úhradě plánovaných a nadplánových ztrát národních podniků, č. 128/1953 Ú.1.

¹⁵ Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky, Kapitola osmá.

¹⁶ Ibid, § 154 odst. 1 a § 155 odst. 1 + 2.

¹⁷ Především se jednalo o zákony č. 114/1948 Sb., 115/1948 Sb., 118/1948 Sb., 119/1948 Sb., 120/1948 Sb., 121/1948 Sb., 122/1948 Sb., 123/1948 Sb., 124/1948 Sb., 125/1948 Sb., 126/1948 Sb., 185/1948 Sb. a 311/1948 Sb. V platnosti zůstaly i dekrety presidenta republiky č. 100/1945 Sb. a 101/1945 Sb.

¹⁸ Zákon č. 114/1948 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků, § 6 odst. 1.

1.2. Zákon č. 103/1950 Sb.

Dne 1. července 1950 nabyl účinnosti zákon č. 103/1950 Sb., o národních podnicích průmyslových, k jehož provedení bylo vydáno vládní nařízení č. 105/1950 Sb., kterým se vyhláší Statut národních podniků průmyslových. Podle tohoto vládního nařízení měl Statut národních podniků průmyslových vést k rozvedení zásad socialistického hospodářství.¹⁹

Podle ustanovení zákona č. 103/1950 Sb. vznikly národní podniky ze znárodněných dolů a jiných průmyslových podniků.²⁰ Národní podniky byly zřízeny příslušnými ministry po dohodě s ministrem financí z majetku, který stát získal znárodněním, konfiskací či jiným způsobem.²¹ Jednalo se o samostatné právnické osoby a povinnou součástí názvu národního podniku bylo označení „národní podnik“.²² Vlastníkem majetku národního podniku byl stát a majetek byl národnímu podniku pouze svěřen do správy.²³ Ve věcech majetku národní podnik vystupoval a jednal svým jménem.²⁴ Národní podnik hospodařil podle rozpočtu tvořícím základ finančního plánu, který představoval součást podnikového plánu národního podniku.²⁵ V podnikovém plánu byla stanovena činnost národního podniku a schvaloval jej generální ředitel.²⁶ V čele příslušného národního podniku stál ředitel, který zastupoval podnik a jednal jeho jménem.²⁷ Ředitel byl přímo podřízen generálnímu řediteli, který jej jmenoval a odvolával po konzultaci s ústředním orgánem jednotné odborové organizace.²⁸

Generálního ředitele podniku jmenovala a odvolávala vláda na návrh věcně příslušného ministra.²⁹ Příslušný ministr zajišťoval dozor a vedení nad národními podniky činnými v oblasti, které spadaly do jeho působnosti.³⁰

Z výše uvedeného je zřejmé, že organizační soustava v rámci jednoho národního podniku byla značně nepřehledná. Jeden z možných důvodů mohla představovat snaha o

---

¹⁹ Nařízení č. 105/1950 Sb., kterým se vyhláší Statut národních podniků průmyslových, Příloha.

²⁰ Zákon č. 103/1950 Sb., o národních podnicích průmyslových, § 1.

²¹ Ibid, § 4 odst. 1.

²² Ibid, § 7 odst. 1 + § 9 odst. 1.

²³ Ibid, § 10 odst. 1.

²⁴ Ibid.

²⁵ Ibid, § 15 odst. 1.

²⁶ Ibid, § 14 odst. 1 + 2.

²⁷ Ibid, § 22 odst. 1.

²⁸ Ibid, § 22 odst. 3 + § 23 odst. 1.

²⁹ Ibid, § 34 odst. 1.

³⁰ Ibid, § 32 odst. 1.

vytvoření systému, kde se každá osoba mohla zbavit odpovědnost prostřednictvím nadřízené osoby, která by měla teoreticky nést odpovědnost za příslušné jednání národního podniku odpovědnost, avšak ve skutečnosti tomu tak nebylo.

1.3. Zákon č. 51/1955 Sb.

Dne 1. ledna 1956 vstoupil v účinnost zákon č. 51/1955 Sb., o národních podnicích, kterým byl zrušen předchozí zákon č. 103/1950 Sb. Podle zákona č. 51/1955 Sb. byl národní podnik právnickou osobou, kterou se stává konstitutivním zápisem do podnikového rejstříku.³¹ Stejně jako v předchozí úpravě byl vlastníkem majetku národního podniku stát a národnímu podniku byl tento majetek pouze dočasně svěřen do správy.³² V čele stál ředitel národního podniku, který řídil jeho činnost, jednal za něj a odpovídal za jeho řádnou činnost a plnění úkolů.³³ Ředitele odvolával příslušný ministr po vyjádření ústředního výboru odborového svazu.³⁴ Oproti předchozí právní úpravě byla zrušena funkce generálního ředitele, čímž došlo ke zjednodušení organizační struktury podniku. Právní poměry jednotlivých hospodářských odvětví nebo oborů byly upraveny ve statutech vydanými příslušnými ministry, což mělo za následek alespoň částečnou svobodu v rozhodování, jak budou upraveny právní poměry v národních podnicích podle toho, ve kterém hospodářském odvětví byly činné.³⁵

Pro lepší organizaci a hospodaření národních podniků mohl příslušný ministr se souhlasem vlády zřídit organizaci, která sdružuje několik národních podniků se stejným nebo podobným předmětem činnosti, tzv. trust.³⁶ Stejným způsobem mohl ministr zřídit organizaci sdružující národní podniky, jejichž činnosti na sebe vzájemně navazují nebo se doplňují a jejich spojením vznikne souvislý provoz, tzv. kombinát.³⁷ Trusty a kombináty byly právnickými osobami a zapisovaly se do podnikového rejstříku.³⁸ Jejich činnost, organizaci a vztahy k ostatním orgánům upravovaly statuty vydávané ministrem se souhlasem vlády.³⁹

---

³¹ Zákon č. 51/1955 Sb., o národních podnicích a některých jiných hospodářských organizacích, § 5 odst. 1.

³² Ibid, § 8 odst. 1.

³³ Ibid, § 20 odst. 1.

³⁴ Ibid, § 21 odst. 1.

³⁵ Ibid, § 59.

³⁶ Ibid, § 47 odst. 1.

³⁷ Ibid, § 47 odst. 2.

³⁸ Ibid, § 50 odst. 1.

³⁹ Ibid, § 50 odst. 2.

Zákon č. 51/1955 Sb. však byl po relativně krátké době novelizován zákonem č. 67/1958 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o národních podnicích a některých jiných hospodářských organizacích. Podle novely byla právní úprava trustu a kombinátu nahrazena tzv. výrobně hospodářskými jednotkami, ve kterých se koncentrovala výroba v rámci téhož průmyslového oboru nebo jeho části tak, aby zde byly soustředěny všechny druhy činností potřebné pro průběh uceleného pracovního procesu.⁴⁰ Základním článkem organizace výrobně hospodářských jednotek byl i nadále národní podnik.⁴¹

Zákon č. 67/1958 Sb. představoval poslední právní úpravu postavení a poměrů dopadající cíleně na národní podniky v československém a následně i českém právním řádu. To však neznámá, že by právní útvary s právní formou národních podniků po zrušení a nahrazení tohoto zákona přestaly v českém právním prostředí existovat. V následujících obdobích je však nutné analogicky dovozovat aplikaci platných právních předpisů upravujících obdobné instituty na úpravu poměrů národních podniků.

1.4. Hospodářský zákoník

Dne 1. července 1964 vstoupil v účinnost zákon č. 109/1964 Sb., Hospodářský zákoník (dále jen „hospodářský zákoník“). Hospodářský zákoník zprvu navazoval na předchozí zákon č. 67/1958 Sb. a také obsahoval právní úpravu institutu výrobních hospodářských jednotek, které mohly být organizovány jako jeden národní podnik, avšak případně i jinou vhodnou formou.⁴²

Tím však došlo k vyčerpání odkazu na existenci národních podniků v hospodářském zákoníku a s účinností novely č. 165/1982 Sb. byl k 1. lednu 1983 pojem národní podnik z hospodářského zákoníku vypuštěn úplně.⁴³

Právní forma národního podniku byla nahrazena tzv. státní hospodářskou organizací, která nahradila národní podnik jako základní článek výrobní hospodářské jednotky.⁴⁴ Úprava organizace, hospodaření a řízení státních hospodářských organizací v hospodářském zákoníku převzala právní úpravu národních podniků v dřívějších právních předpisech.

---

⁴⁰ Zákon č. 67/1958 Sb., čl. II.

⁴¹ Zákon č. 51/1955 Sb., o národních podnicích a některých jiných hospodářských organizacích, § 1d.

⁴² Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, § 32 odst. 1 + § 33.

⁴³ Zákon č. 165/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje hospodářský zákoník.

⁴⁴ Ibid, čl. I bod 10.

V důsledku toto vyjmutí institutu národního podniku z československého právního řádu došlo téměř u všech národních podniků postupně ke změně jejich právní formy. U několika národních podniků však k této změně nedošlo, mimo jiné se jednalo o národní podnik Budějovický Budvar (dále jen „Budějovický Budvar“). V rámci právního řádu nám tedy vzniká situace, kdy jsou zrušeny právní předpisy upravující postavení, vztahy a poměry národního podniku, ačkoliv zde stále existují a také úspěšně fungují společnosti s touto právní formou.

Řešení tohoto nesouladu představuje analogické použití právních předpisů upravujících institut, který je svým obsahem národnímu podniku nejbližší, na právní poměry daného národního podniku. Do roku 1988 se jednalo o právní formu státních hospodářských organizací podle hospodářského zákoníku.

1.5. Zákon o státním podniku

Dne 1. července 1988 vstoupil v účinnost novelizační zákon č. 98/1988 Sb., kterým se mění a doplňuje hospodářský zákoník. Tímto zákonem byla právní forma státních hospodářských organizací nahrazena formou státního podniku. V právní úpravě státního podniku podle hospodářského zákoníku došlo k několika menším změnám, které měly umožnit státním podnikům lepší podmínky pro hospodaření se státním majetkem.

Společně s tímto novelizačním zákonem byl přijat zákon č. 88/1988 Sb., zákon o státním podniku, který vstoupil v účinnost stejného dne a sloužil k transformaci státních hospodářských organizací na formu státního podniku.

Zákon č. 88/1988 Sb. představoval příklad snahy komunistického režimu o restrukturalizaci socialistického hospodářství, přičemž ideologické zakotvení zákona bychom našli v obsáhlé preambuli. V té se hovoří o státních podnicích jako o základních článkách socialistického hospodářství, které mají mít klíčovou úlohu při rozvoji ekonomického potenciálu společnosti.⁴⁵ Kromě toho je samozřejmě zmíněn i pro reálnou praxi klíčový aspekt, že státní podniky plní své úkoly v souladu s politikou Komunistické strany Československa.⁴⁶

Podle zákona je státní podnik právnickou osobou, která vystupuje v právních vztazích svým jménem a z těchto vztahů nese odpovědnost.⁴⁷ Státní podnik nenesl odpovědnost za závazky státu nebo jiných subjektů a stát neodpovídal za závazky podniku, pokud zákon

---

⁴⁵ Zákon č. 88/1988 Sb., o státním podniku, Preambule.

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Ibid, § 4 odst. 1.

nestanoví jinak.⁴⁸ Zákon obsahoval ideologicky zabarvenou formulaci, že národní podnik hospodařil s majetkem v socialistickém celospolečenském vlastnictví všeho lidu.⁴⁹ Majetek podniku mohl být státem odňat pouze v případech stanovených zákonem, a to v zásadě za úplatu.⁵⁰ Zisk zbylý po odvodech a daních státu, tzv. použitelný zisk, využíval státní podnik samostatně, přičemž měl povinnost přednostně provádět přídělky do fondů, které byl povinen vytvářet.⁵¹ Zisk státnímu podniku obecně nebylo možné odejmout, výjimkou byly případy zvláštního režimu hospodaření, pokud byl v podniku zaveden útlumový program.⁵²

Útlumový program byl jedním z nových institutů zvláštního režimu hospodaření zavedených zákonem č. 88/1988 Sb., který zřejmě představoval reakci tehdejšího režimu na neúnosnou ekonomickou situaci a hospodaření některých státních hospodářských organizací, jejichž ztráta měla být zredukována prostřednictvím snížení výroby podniku.⁵³ Další instituty zvláštního režimu hospodaření tvořily konsolidační program směřující k obnovení schopnosti podniku plnit nařízené hospodářské funkce, a také přímá správa, při které dochází k převodu řízení podniku na nového určeného správce.⁵⁴

V čele státního podniku stál ředitel podniku, případně jiný vedoucí.⁵⁵ Ředitel byl statutárním orgánem podniku a jednal jménem podniku samostatně, za předpokladu, že jeho rozhodnutí nebylo podmíněno schválením orgánem socialistické samosprávy nebo souhlasem orgánu Revolučního odborového hnutí.⁵⁶

Důležitým a specifickým prvkem tohoto zákona byl zmíněný prvek socialistické samosprávy pracovního kolektivu. Pracující mohli prostřednictvím dvou orgánů rozhodovat o otázkách a činnosti státního podniku. Orgány samosprávy byly shromáždění pracovního kolektivu podniku a také rada pracovního kolektivu podniku.⁵⁷ Shromáždění volilo ředitele podniku, dále volilo a odvolávalo členy rady či projednávalo dlouhodobé koncepce podniku.⁵⁸

---

⁴⁸ Ibid, § 4 odst. 2.

⁴⁹ Ibid, § 6 odst. 1.

⁵⁰ Ibid, § 6 odst. 2.

⁵¹ Ibid, § 8 odst. 3 věta první.

⁵² Ibid, § 8 odst. 3 *in fine*.

⁵³ Ibid, § 15.

⁵⁴ Ibid, § 16 a 17.

⁵⁵ Ibid, § 25 odst. 1.

⁵⁶ Ibid, § 25 odst. 2 + § 26 odst. 1.

⁵⁷ Ibid, § 28 odst. 1.

⁵⁸ Ibid, § 29 odst. 1 písm. a) – f).

Rada pracovního kolektivu podniku pak byla kolektivním orgánem, který nesl odpovědnost za hospodářskou a sociální činnost podniku.⁵⁹ Rada schvalovala na návrh ředitele plány hospodářského a sociálního rozvoje podniku, svolávala shromáždění a předkládala zakladateli návrhy kandidátů na ředitele.⁶⁰

Díky analogii se právní úprava státních podniků podle tohoto zákona použila i na právní úpravu národních podniků, tedy i na Budějovický Budvar.

1.6. Zákon č. 111/1990 Sb.

S účinností od 1. května 1990 se stal právním předpisem upravujícím státní podniky zákon č. 111/1990 Sb., o státním podniku. Tento zákon zrušil zákon č. 88/1988 Sb. a upustil od ideologického zaměření zrušeného zákona. Zákon č. 111/1990 Sb. představoval základní úpravu fungování státního podniku, který již neměl být základním článkem národního hospodářství, jak tomuto bylo za minulého režimu. Podle zákona č. 111/1990 Sb. se podniky vzniklé podle zákona č. 88/1988 Sb. považovaly za vzniklé podle nového zákona, je zde tedy patrná snaha o právní kontinuitu i přes dalekosáhlé politické a ideologické změny spojené s pádem komunistického režimu.⁶¹

U podniků vzniklých podle zákona č. 88/1988 Sb. došlo k zániku dosavadních orgánů samosprávy, které byly nahrazeny dozorčí radou, která projednávala základní otázky koncepce a dohlížela na vedení a hospodaření podniku.⁶² Dozorčí rada neměla přímou rozhodovací pravomoc, jelikož ta příslušela řediteli, který řídil činnost podniku, schvaloval účetní závěrku a rozdělení použitelného zisku.⁶³

Státní podnik byl i nadále právnickou osobou, která vystupovala svým jménem v právních vztazích a nesla z nich odpovědnost.⁶⁴ Stejně jako podle staršího zákona podnik neodpovídal za závazky státu nebo jiných subjektů a stát neodpovídal za závazky podniku, pokud tento zákon nestanovil jinak.⁶⁵ Podnik hospodařil s věcmi a majetkovými právy, přičemž tyto věci byly již ve státním vlastnictví, na rozdíl od socialistického celospolečenského

---

⁵⁹ Ibid, § 30 odst. 1.

⁶⁰ Ibid, § 30 odst. 2 písm. a) – g).

⁶¹ Zákon č. 111/1990 Sb., o státním podniku, § 31 odst. 1.

⁶² Ibid, § 21 odst. 1 písm. a) – e).

⁶³ Ibid, § 19 odst. 3.

⁶⁴ Ibid, § 5 odst. 1.

⁶⁵ Ibid, § 5 odst. 2.

vlastnictví podle starší úpravy.⁶⁶ Zisk podniku po odvodech a daních byl podnikem využíván samostatně a podnik přednostně prováděl příděly do fondů, které měl povinnost vytvářet.⁶⁷ Těmito fondy byly fond rozvoje, rezervní fond, fond kulturních a sociálních potřeb a fond odměn.⁶⁸ Změnou oproti předchozí úpravě bylo ustanovení, že zisk podniku nebylo možné podniku odejmout.⁶⁹

Období následující po pádu komunistického režimu v Československu se v oblasti státních podniků dále vyznačovalo snahou o jejich často úplnou, a především rychlou privatizaci do soukromých rukou. Úpravu této problematiky zajišťoval zákon č. 92/1991 Sb., který upravoval podmínky pro převod majetku státu na československé nebo zahraniční právnické nebo fyzické osoby.⁷⁰

1.7. Aktuální právní úprava státních podniků

V současnosti je problematika státních podniků upravena v zákoně č. 77/1997 Sb. o státním podniku (dále jen „Zákon o státním podniku“), a v nařízení vlády č. 577/1990 Sb. o finančním hospodaření státních podniků (dále jen „Nařízení o finančním hospodaření“). Specifickou úpravu pro příslušný státní podnik obsahují zakládací listina a statut daného státního podniku.

1.7.1. Zákon o státním podniku

Současná úprava v Zákoně o státním podniku vstoupila v účinnost dne 1. července 1997 a obsahovala poměrně zásadní změny oproti dosud platné úpravě. Předchozí zákon č. 111/1990 Sb. měl spíše dočasný charakter, protože sloužil především k překlenutí období radikálních ekonomických reforem spojených s přechodem k tržní ekonomice, když neobsahoval úpravu postupného útlumu činnosti zbytkových podniků a po zrušení institutu orgánu hospodářského zřízení v něm chybělo legislativní vymezení práv zakladatele.

Podle důvodové zprávy k Zákonu o státním podniku byla účelem navrhované úpravy snaha o vytvoření právního základu pro fungování státních podniků, na kterých má stát zájem a nepočítá se u nich tedy s plnou privatizací.⁷¹ Dále bylo cílem zákona vytvoření právního

---

⁶⁶ Ibid, § 6 odst. 1 *in fine*.

⁶⁷ Ibid, § 8 odst. 3 věta první.

⁶⁸ Ibid, § 9 odst. 1 písm. a) – d).

⁶⁹ Ibid, § 8 odst. 3 *in fine*.

⁷⁰ Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, § 1 odst. 1.

⁷¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 77/1997 Sb. o státním podniku, sněmovní tisk 23/0.

rámce pro ostatní státní podniky, u nichž bude brán ohled na jejich zvláštnosti při umožnění urychlení jejich postupného útlumu a ukončení jejich činnosti.⁷²

1.7.2. Nařízení o finančním hospodaření

Zákon č. 111/1990 Sb. o státním podniku umožňoval vládě, aby nařízením upravila finanční hospodaření podniků.⁷³ V současnosti tuto funkci plní Nařízení o finančním hospodaření. Zákon č. 111/1990 Sb. byl sice zrušen a nahrazen v roce 1997 Zákonem o státním podniku, tento pozdější zákon však již neobsahoval specifickou úpravu vztahu k Nařízení o finančním hospodaření.

Neexistence jiné právní úpravy vede k závěru, že Nařízení o finančním hospodaření dodnes upravuje některé právní poměry státních podniků a zprostředkovane i Budějovického Budvaru. Tento závěr potvrzuje i skutečnost, že na Nařízení o finančním hospodaření odkazuje důvodová zpráva k zákonu č. 213/2013 Sb. podle které je Nařízením o finančním hospodaření upraveno fungování státního podniku.⁷⁴

1.8. Národní podniky v České republice

S účinností zákona č. 88/1988 Sb. došlo k přeměně právní formy státních hospodářských organizací na státní podniky a zároveň došlo k přeměně právní formy většiny zbývajících národních podniků na státní podniky. Po pádu komunistického režimu v roce 1989 nastala rozsáhlá privatizace státního majetku do soukromého vlastnictví, během níž došlo k privatizaci mnohých státních a národních podniků. I proto nalezneme v České republice v současnosti již pouze několika málo posledních společností s právní formou národního podniku. Jednou z nich je právě Budějovický Budvar.

2. Úprava poměrů Budějovického Budvaru

Pro pochopení právní úpravy Budějovického Budvaru jako společnosti s právní formou národního podniku je důležité mít na paměti důležitou skutečnost, že úprava národních podniků byla s novelou hospodářského zákoníku z československého právního řádu vypuštěna. Z důvodu absence příslušné právní úpravy se proto při úpravě vnitřních poměrů národních

---

⁷² Ibid.

⁷³ Zákon č. 111/1990 Sb., o státním podniku, § 36 odst. 1 písm. a) – c).

⁷⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 213/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 777/0.

podniků muselo použít analogických předpisů upravujících obdobné právní instituty, když se jednalo především o státní podniky, upravené od roku 1997 podle Zákona o státním podniku.

Ze Statutu státního subjektu Budějovický Budvar (dále jen „Statut“) vyplývá, že při úpravě vnitřních poměrů a vztahů s jeho zakladatelem se užije ustanovení Zákona o státním podniku v míře, v jaké na něj Statut odkáže.⁷⁵ Toto ustanovení ilustruje snahy zakladatele Budějovického Budvaru vytvořit předpoklad pro vznik odlišné právní úpravy Budějovického Budvaru od státních podniků, když zakladatel počítá s užitím Zákona o státním podniku pouze subsidiárně, pokud nebudou právní předmětné poměry upraveny ve Statutu, a ještě musí být na zákon výslovně odkázáno.

2.1. Založení Budějovického Budvaru

Vzhledem k absenci odlišné úpravy se založení Budějovického Budvaru řídí ustanoveními platnými pro ostatní právnické osoby podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, podle nichž se nejdříve zakládá či ustanoví, aby následně vznikl zapsáním do veřejného rejstříku.⁷⁶

Budějovický Budvar byl založen podle ustanovení hospodářského zákoníku na základě výměru Ministerstva potravinářského průmyslu v Praze ze dne 21.12.1966 č.j. 11829/66-133 a výměru Ministerstva zemědělství a výživy České republiky v Praze ze dne 22.6.1970 č.j. 335/70/I-3.⁷⁷ Budějovický Budvar vznikl vyčleněním části majetku ze společnosti Jihočeské pivovary, národní podnik.⁷⁸ Předchůdcem této společnosti byl Český akciový pivovar založený již roku 1895, který byl znárodněn po 2. světové válce vyhláškou ministra výživy o znárodnění podniků průmyslu potravinářského ze dne 9. ledna 1946 a následně začleněn do nově vzniklého národního podniku Jihočeské pivovary.⁷⁹

---

⁷⁵ Statut č.j. 28753/2020-MZE-11184 státního subjektu Budějovický Budvar, národní podnik, Budweiser Budvar, National Corporation, Budweiser Budvar, Entreprise Nationale. [online]. Sbírka listin obchodního rejstříku, Preambule. [cit. 9. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=62355488&subjektId=59981&spis=411891>

⁷⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. § 122 a násl.

⁷⁷ Výpis z obchodního rejstříku Budějovický Budvar, národní podnik, Budweiser Budvar, National Corporation, Budweiser Budvar, Entreprise Nationale, AV 325 vedená u Krajského soudu v Českých Budějovicích. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=59981&typ=PLATNY>

⁷⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 213/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 777/0.

⁷⁹ Vyhláška ministra výživy o znárodnění podniků průmyslu potravinářského, č. 26/1946 Ú.l., část III. bod 6.

Ministerstvo zemědělství jako právní nástupce zakladatele vydalo podle hospodářského zákoníku a s přiměřeným použitím Zákona o státním podniku Statut, ve kterém jsou upraveny právní poměry Budějovického Budvaru.⁸⁰

Budějovický Budvar byl tedy založen podle ustanovení hospodářského zákoníku, avšak ve svém Statutu odkazuje na Zákon o státním podniku, podle kterého se státní podnik zakládá stejným způsobem, tedy zakládací listinou vydanou jménem státu příslušným ministerstvem.⁸¹

2.2. Vznik podniku

Státní podnik vzniká v souladu s úpravou zákona č. 89/2012 Sb., dnem, kdy byl zapsán do obchodního rejstříku.⁸² Zvláštní zákonný požadavek pro vznik podniku je podmínění předchozím usnesením vlády, kterým vyjadřuje souhlas se založením.⁸³ Vzhledem k absenci úpravy této problematiky ve Statutu lze dovodit, že se tato úprava užije i na Budějovický Budvar.

Obchodní firma Budějovického Budvaru v současnosti zní Budějovický Budvar, národní podnik, Budweiser Budvar, National Corporation, Budweiser Budvar, Entreprise Nationale.⁸⁴

2.3. Zakladatel Budějovického Budvaru

Podle Statutu vykonává Ministerstvo zemědělství funkci zakladatele Budějovického Budvaru jménem České republiky.⁸⁵ Toto ustanovení je shodné s obecnou úpravou podle Zákona o státním podniku, podle které je zakladatelem státního podniku stát, přičemž příslušné ministerstvo pouze vykonává funkci zakladatele jeho jménem.⁸⁶

Zakladatel má na starosti základní otázky týkající se existence podniku a jeho orgánů. Statut výslovně odkazuje na Zákon o státním podniku ve věci práva zakladatele zrušit či přeměnit podnik po předchozím souhlasu vlády.⁸⁷

---

⁸⁰ Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, § 15 písm. f).

⁸¹ Ibid, § 4 odst. 1.

⁸² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 126 odst. 1.

⁸³ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 5 odst. 2 písm. c).

⁸⁴ Výpis z obchodního rejstříku Budějovického Budvaru. Op. cit. 77.

⁸⁵ Statut Budějovického Budvaru, Op. cit. 75, preambule.

⁸⁶ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, §3 odst. 1.

⁸⁷ Statut Budějovického Budvaru, Op. cit. 75, čl. 2 bod 2.1.1. ve spojení se zákonem č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 6 odst. 2.

Zakladatel Budějovického Budvaru dále jmenuje a odvolává ředitele a likvidátora.⁸⁸ Statut také specifikuje, že zakladatel jmenuje a odvolává dvě třetiny členů dozorčí rady.⁸⁹ V těchto ohledech obsahuje Statut shodnou úpravu jako Zákon o státním podniku.⁹⁰

Statut přiznává zakladateli nad rámec Zákona o státním podniku pravomoc jmenovat a odvolávat členy výboru pro audit.⁹¹

Statut neobsahuje základní úpravu toho, kdo vymezuje určený majetek či kdo vydává statut podniku, proto je v tomto ohledu nutné se spolehnout na úpravu v Zákoně o státním podniku, podle kterého tak činí zakladatel.⁹² Statut obsahuje pouze omezený výčet pravomocí zakladatele, který vychází a je shodný s úpravou v Zákoně o státním podniku.⁹³ Jedná se například o pravomoc zakladatele schvalovat účetní závěrku a výroční zprávu či rozhodovat o rozdělení použitelného zisku, tedy vypořádání ztráty.⁹⁴

Zvlášť důležitou pravomoc představuje právo zakladatele Budějovického Budvaru rozhodnout o vytvoření fondu zakladatele.⁹⁵ Obecnou úpravu obsahu fondu zakladatele pak obsahuje Zákon o státním podniku, podle něhož zakladatel podniku rozhoduje o tom, jaká část použitelného zisku podniku, nerozděleného zisku z minulých let a fondů podniku se přidělí do fondu zakladatele.⁹⁶

Statut přiznává zakladateli několik dalších pravomocí nad rámec Zákona o státním podniku, když Ministerstvo zemědělství jako subjekt vykonávající funkci zakladatele mimo jiné určuje odměňování členů dozorčí rady a výboru pro audit, schvaluje roční plán podniku, vyjadřuje se k auditorovi doporučenému výborem pro audit, stanoví mzdu ředitele podniku, stanovuje cíle a strategie rozvoje podniku, a dále schvaluje rozšíření předmětu podnikání Budějovického Budvaru.⁹⁷

Odměňování vedoucích zaměstnanců státních podniků se řídí usnesením vlády č. 835 ze dne 12. prosince 2018, kterým byly stanoveny zásady odměňování vedoucích zaměstnanců.

---

⁸⁸ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 2 bod 2.1.2.

⁸⁹ Ibid, čl. 2 bod 2.1.2.

⁹⁰ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 13 odst. 2 věta druhá + § 15 odst. 1 písm. b),

⁹¹ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 2 bod 2.1.2.

⁹² Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 15 odst. 1 písm. d) + f).

⁹³ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 2 bod 2.1.1.+ 2.1.2. + 2.1.3. + 2.1.4. + 2.1.5. + 2.1.6. + 2.1.7.

⁹⁴ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, §15 odst. 1 písm. a.) - m.).

⁹⁵ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10 bod 10.4.3.

⁹⁶ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 15 odst. 1 písm. i.).

⁹⁷ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 2 bod 2.1.9.+ 2.1.10.+ 2.1.11.+ 2.1.12.+ 2.1.13.+ 2.1.16.

Obecně zaměstnancům státních podniků náleží za jejich odvedenou práci mzda podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.⁹⁸ Vzhledem k absenci jiné úpravy se tato ustanovení užijí i na úpravu poměrů Budějovického Budvaru.

Zakladatel dále podle Statutu provádí kontrolní činnost hospodaření s majetkem státu, při které se užije zákona č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě.⁹⁹ Zákon o státním podniku stanoví, že statut podniku obsahuje pravidla kontrolní činnosti.¹⁰⁰

2.4. Činnost Budějovického Budvaru

Podle Statutu je Budějovický Budvar právnickou osobou, která provozuje veškerou činnost vlastním jménem a na vlastní odpovědnost.¹⁰¹ Shodnou úpravu nalezneme i v Zákoně o státním podniku.¹⁰²

Činnost Budějovického Budvaru je popsána ve Statutu pod názvem „Základní poslání podniku“.¹⁰³ Podle tohoto ustanovení je činností podniku výroba nealkoholických a speciálních nápojů, výroba reklamních a propagačních materiálů a předmětů, koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, výroba oxidu uhličitého, zpracování vedlejších produktů vznikajícího při výrobní činnosti, výroba piva a sladu, silniční motorová doprava, pronájem průmyslového zboží, hostinská činnost, ubytovací služby, dále výroba krmiv, krmných směsí, doplňkových látek a premixů, a případně další činnosti schválené zakladatelem a zapsané do obchodního rejstříku.¹⁰⁴

V obchodním rejstříku dále nalezneme doplnění, že je v současnosti předmětem podnikání podniku rovněž výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, a prodej kvasného lihu, konzumního lihu a lihovin.¹⁰⁵

Veškerou činnost uvedenou v předmětu činnosti a v obchodním rejstříku může Budějovický Budvar vykonávat i prostřednictvím vybraných podnikatelských subjektů.¹⁰⁶ Podle Statutu je Budějovický Budvar oprávněn v souladu s usnesením vlády ze dne 29. 11.

---

⁹⁸ Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce, § 109.

⁹⁹ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 13 bod 13.1.

¹⁰⁰ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 15 odst. 1 písm. f).

¹⁰¹ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 1 bod 1.1.

¹⁰² Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku. § 2 odst. 1.

¹⁰³ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 3.

¹⁰⁴ Ibid, čl. 3 bod 3.1.

¹⁰⁵ Výpis z obchodního rejstříku Budějovického Budvaru. Op. cit. 77.

¹⁰⁶ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 4.6. *in fine*.

1995 č. 682 o udělení výjimky podle ustanovení zákona č. 92/1991 Sb. zakládat dceřiné distribuční firmy.¹⁰⁷ Jak vyplývá z účetní závěrky Budějovického Budvaru za rok 2020, podnik má v současnosti tři dceřiné distribuční společnosti v zahraničí, ve kterých má podíl 100 % na základním kapitálu.¹⁰⁸ Jedná se o společnost Budweiser Budvar UK, Ltd. ve Velké Británii, dále o společnost Budweiser Budvar Importgesellschaft GmbH v Německu a společnost Budweiser Budvar SK, s.r.o. na Slovensku. V těchto společnostech uplatňuje Budějovický Budvar rozhodující vliv.

2.5. Kmenové jmění podniku

Jměním státního podniku se obecně podle Zákona o státním podniku rozumí majetek a dluhy podniku.¹⁰⁹

Pokud jde o kmenové jmění, tak tím se podle Zákona o státním podniku rozumí souhrn peněžité hodnoty nemovitých a movitých věcí, se kterými má podnik právo hospodařit při svém vzniku.¹¹⁰

Kmenové jmění a jeho minimální výše se podle Zákona o státním podniku zapisuje do obchodního rejstříku, podle kterého hodnota kmenového jmění Budějovického Budvaru v současnosti činí 3 100 000 000 Kč.¹¹¹

Kmenové jmění dále tvoří společně s rezervním fondem vlastní finanční zdroje podniku.¹¹² V případě kmenového jmění se jedná o finanční zdroj sloužící dlouhodobě ke krytí majetku podniku.¹¹³

Statut problematiku kmenového jmění Budějovického Budvaru neupravuje, proto se na analogicky užije úprava podle Zákona o státním podniku a Nařízení o finančním hospodaření.

---

¹⁰⁷ Ibid, čl. 4. bod 4.8.; Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, § 45 odst. 1 a 2.; V současnosti tento postup již není podle tohoto ustanovení možný, protože bylo změněno zákonem č. 220/2000 Sb., o změnách některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

¹⁰⁸ Zpráva nezávislého auditora o ověření účetní závěrky k 31. 12. 2020 podniku Budějovický Budvar, národní podnik, Budweiser Budvar, National Corporation, Budweiser Budvar, Enterprise Nationale. Příloha k účetní závěrce k 31. prosinci 2020, s. 14. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=67286610&subjektId=59981&spis=411891>

¹⁰⁹ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 2 odst. 8 věta druhá.

¹¹⁰ Ibid, § 2 odst. 3 věta první.

¹¹¹ Ibid, § 2 odst. 3 věta druhá.; Výpis z obchodního rejstříku Budějovického Budvaru. Op. cit. 77.

¹¹² Nařízení č. 577/1990 Sb., o finančním hospodaření státních podniků, § 1 písm. a).

¹¹³ Ibid, § 2 odst. 1.

2.6. Majetek Budějovického Budvaru

Podle Statutu je Budějovický Budvar právnickou osobou, která má právo hospodařit s majetkem státu.¹¹⁴ Statut dále stanoví, že právo Budějovického Budvaru hospodařit s majetkem státu se řídí příslušnými právními předpisy.¹¹⁵

Tímto příslušným právním předpisem se nejspíše myslí Zákon o státním podniku. Ten obsahuje obecné ustanovení, že státní podnik nemá vlastní majetek.¹¹⁶ Podle tohoto zákona se majetkem podniku rozumí majetek státu, s nímž může podnik hospodařit.¹¹⁷ A dále, nabyde-li podnik majetek od jiné osoby než od státu, pak jej nenabývá pro sebe, ale pro stát, a podniku vzniká právo s tímto majetkem hospodařit.¹¹⁸

Ústavní soud ve svém nálezu uvádí, že lze ustanovení Zákona o státním podniku, podle kterého má státní podnik právo hospodařit s majetkem státu a nemá vlastní majetek, vztáhnout i na kategorii národního podniku.¹¹⁹ Na základě tohoto nálezu tedy lze dovodit, že se na Budějovický Budvar vztahuje úprava hospodaření s majetkem státu podle Zákona o státní podniku.

Statut dále specifikuje, že majetková podstata Budějovického Budvaru je podle zakládajících výměrů ministerstev tvořena veškerým majetkem bývalého Českého akciového pivovaru v Českých Budějovicích včetně majetku, kterým byl rozšířen a doplněn o majetek vyčleněný z národního podniku Jihočeské pivovary.¹²⁰

Podle zákona č. 92/1991 Sb., který se užije na majetek státního podniku a zprostředkovaně tedy i na majetek Budějovického Budvaru, je majetkem podniku souhrn věcí a finančních prostředků, se kterými má podnik spojené právo hospodaření nebo které jsou ve vlastnictví podniku, a souhrn práv, jiných majetkových hodnot a závazků podniku.¹²¹

Podle Zákona o státním podniku vykonává státní podnik při hospodaření s majetkem podniku práva vlastníka a jedná vlastním jménem v právních vztazích ve věcech majetku

---

¹¹⁴ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 1 bod 1.1.

¹¹⁵ Ibid, čl. 4 bod 4.2.

¹¹⁶ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 2 odst. 2.

¹¹⁷ Ibid, § 2 odst. 8.

¹¹⁸ Ibid, § 16 odst. 4.

¹¹⁹ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 32/17. bod 101.; Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 2 odst. 2.

¹²⁰ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 1 bod 1.2.

¹²¹ Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby. § 1 odst. 1 + § 2.

podniku.¹²² Dále přisuzuje zákon státnímu podniku způsobilost účastnit se řízení před soudy a jinými orgány ve věcech majetku podniku.¹²³

Majetek Budějovického Budvaru je ve Statutu rozdělen do dvou kategorií, na tzv. určený majetek a ostatní majetek.¹²⁴ Stejně rozdělení obsahuje Zákon o státním podniku.¹²⁵ Určený majetek je tvořen podle důvodové zprávy k tomuto zákonu důležitějším majetkem, na jehož udržení a rozmnožení má stát velký zájem.¹²⁶ Ostatní majetek poté tvoří veškerý zbývající majetek, který není určeným majetkem.

Stěžejní rozdíl mezi těmito dvěma kategoriemi majetku představuje existence či absence požadavku předchozího souhlasu zakladatele při dispozici s majetkem v dané kategorii.

2.6.1. Určený majetek

Určený majetek je vymezen ve Statutu.¹²⁷ Podle Zákona o státním podniku se u státních podniků rozumí určeným majetkem majetek státu, který je vymezen v zakládací listině a zapisuje se do obchodního rejstříku.¹²⁸ V případě Budějovického Budvaru však v obchodním rejstříku určený majetek zapsaný není.

Podle Statutu smí s určeným majetkem národní podnik nakládat pouze po předchozím písemném souhlasu zakladatele, bez něhož je takové právní jednání absolutně neplatné.¹²⁹ Podle Zákona o státním podniku také smí s určeným majetkem státní podnik nakládat pouze po předchozím schválení zakladatele.¹³⁰ Avšak na rozdíl od neplatnosti podle Statutu je nutné se neplatnosti právního jednání o majetku státního podniku dovolat v subjektivní lhůtě 6 měsíců, jinak bude právní jednání platné.¹³¹

Podle Statutu tvoří určený majetek pozemky a stavby tvořící výrobní a obchodní areály podniku, ochranné známky jakožto výlučné právo majitele, dále patenty, užité vzory a průmyslové vzory, a v neposlední řadě majetkové podíly v dceřiných distribučních firmách.¹³²

---

¹²² Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 16 odst. 2.

¹²³ Ibid, § 16 odst. 2.

¹²⁴ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 5 a 6.

¹²⁵ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 2 odst. 9.

¹²⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 77/1997 Sb. o státním podniku, sněmovní tisk 23/0.

¹²⁷ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 5 bod 5.1.

¹²⁸ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 2 odst. 9.

¹²⁹ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 5 bod 5.2.

¹³⁰ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 17 odst. 2.

¹³¹ Ibid, § 16 odst. 3.

¹³² Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 5 bod 5.1.

Zákon o státním podniku přidává další ustanovení, podle kterého může zakladatel v případě naléhavých bezpečnostních či hospodářských zájmů státu rozhodnout o zvýšení nebo snížení rozsahu určeného majetku.¹³³

Ředitel Budějovického Budvaru má podle Statutu v kompetenci podepisování smluv pro nakládání s určeným majetkem.¹³⁴

Statut dále představuje definici nakládání s určeným majetkem, ze které je důležité zmínit nakládání s průmyslovými právy včetně práv k ochranným známkám. V tomto ohledu se nakládáním rozumí především jejich prodej, převod, udělení licence či jejich zastavení, případný pronájem atd.¹³⁵ Statut zmiňuje mezi nakládáním i převody práva hospodařit, což konkrétněji upravuje Zákon o státním podniku.¹³⁶

Statut mezi nakládání s určeným majetkem zařazuje také možnost bezúplatného převodu nemovitého majetku darovací smlouvou do vlastnictví územně samosprávných celků, když odkazuje na dnes již zrušené ustanovení § 16 odst. 9 Zákona o státním podniku.¹³⁷ Tento odstavec byl odstraněn novelou zákona č. 253/2016 Sb. a jeho obsah byl přesunut do jiného ustanovení Zákona o státním podniku.¹³⁸ Toto ustanovení rozlišuje mezi pozemky, s nimiž může podnik hospodařit, ale na kterých se nachází pozemní komunikace, a jiné nemovité věci, s nimiž má podnik právo hospodařit, přičemž pro první kategorii se převede pozemek na žádost územně samosprávného celku po předchozím souhlasu zakladatelem, kdežto jiné nemovité věci lze převést pouze na návrh zakladatele po předchozím souhlasu vlády.¹³⁹

2.6.2. Duševní vlastnictví Budějovického Budvaru

Podkategorii práv průmyslového vlastnictví představují práva duševního vlastnictví, mezi které lze zařadit kromě jiných i ochranné známky a označení původu výrobku, která tvoří nejdůležitější a nejcennější nehmotné statky Budějovického Budvaru. Hodnota těchto práv

---

¹³³ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 17 odst. 1.

¹³⁴ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 5 bod 5.6.

¹³⁵ Ibid, čl. 5 bod 5.3.2.

¹³⁶ Ibid, čl. 5 bod 5.3.8. ve spojení se zákonem č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 17e odst. 4.

¹³⁷ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 5 bod 5.3.4.

¹³⁸ Zákon č. 253/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, čl. I.; Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 16 odst. 8.

¹³⁹ Ibid.

Budějovického Budvaru se podle některých odhadů pohybuje až kolem 20 miliard Kč.¹⁴⁰ Statut řadí práva průmyslového vlastnictví mezi určený majetek Budějovického Budvaru.¹⁴¹ Zařazení ochranných známek do kategorie určeného majetku značí, že Budějovický Budvar těmto právům přisuzuje značný význam, což je vzhledem k jejich hodnotě pochopitelné.

Podle Statutu vydalo Ministerstvo zemědělství Budějovickému Budvaru obecný předchozí souhlas k nakládání s určeným majetkem, mimo jiné i pro případy, kdy se jedná o uzavírání licenčních smluv k předmětům duševního nebo průmyslového vlastnictví.¹⁴² Podle Statutu může Budějovický Budvar uzavírat dohody o bezplatném užívání duševního vlastnictví, a podobné dohody, pokud se týkají užívání duševního vlastnictví v rozsahu předmětu podnikání podniku, avšak tyto dohody nemohou přesáhnout dobou trvání 12 kalendářních měsíců, nebo mohou být uzavřeny na dobu neurčitou s výpovědní lhůtou nejvýše jeden rok.¹⁴³

Z toho vyplývá, že se zákonodárce chtěl předem vyvarovat možnosti uzavření dlouhodobých smluv či dohod týkajících se duševního vlastnictví podniku, které by se mohly ukázat jako pro podnik nevýhodné. I tato skutečnost naznačuje, že si je stát vědom velké hodnoty těchto práv.

2.6.3. Ostatní majetek

Obecně platí pro Budějovický Budvar i pro státní podniky, že ostatní majetek představuje takový majetek, který není určeným majetkem. Na rozdíl od určeného majetku je s ostatním majetkem možná dispozice bez předchozího souhlasu zakladatele, přičemž je zapotřebí pouze dodržovat obecně závazné právní předpisy a vnitřní směrnice podniku.¹⁴⁴

Podle Statutu vydává Ministerstvo zemědělství obecný předchozí souhlas k nakládání s určitou částí ostatního majetku, přičemž nakládání se nájem a prodej podniku či jeho části, dlouhodobé finanční investice do podnikání jiných právnických osob, a zřízení zástavního práva.¹⁴⁵

---

¹⁴⁰ PETR, Miroslav. *Privatizace Budvaru nemusí být výhra, státní podnik totiž snáší zlatá vejce*. Lidové noviny. [online]. MAFRA, a.s. 21. listopadu 2016. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.lidovky.cz/nazory/prodej-budvaru-nemusi-byt-vyhra.A161120_164342_firmy-trhy_ELE

¹⁴¹ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 5 body 5.1.2. a 5.1.3.

¹⁴² Ibid, čl. 5 bod 5.4.3.

¹⁴³ Ibid.

¹⁴⁴ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 6 bod 6.2.

¹⁴⁵ Ibid, čl. 6 bod 6.1.1.–6.1.3.

Podle Statutu podepisuje smlouvy pro nakládání s ostatním majetkem ředitel podniku, což platí stejně i pro nakládání s určeným majetkem.¹⁴⁶

2.6.4. Dary podniku

Podle Statutu je Budějovický Budvar oprávněn poskytnout dar pouze k účelům podle usnesení vlády ze dne 14. dubna 1999 č. 334, a v souladu s platnou legislativou České republiky.¹⁴⁷ Vybrané účely jsou rozdělené podle usnesení vlády do jednotlivých oblastí, např. v oblasti školství, vědy a péče o mládež na vybavení škol, v oblasti zdravotnictví na projekty prevence kouření, a další.¹⁴⁸

Platnou legislativou podle Statutu se nejspíše myslí Zákon o státním podniku, podle kterého může státní podnik poskytnout dar pouze k účelům a rozsahu, ve kterém lze odečíst hodnotu daru od základu daně z příjmů právnických osob.¹⁴⁹

Na poskytování darů Budějovickým Budvarem dohlíží dozorčí rada.¹⁵⁰

2.6.5. Hospodaření s majetkem státu

V důvodové zprávě k zákonu o státním podniku se počítalo s existencí zákona o majetku státu, který měl upravovat zákonnou úpravu vlastnického práva státu.¹⁵¹ Předpokládalo se, že v době sepsání důvodové zprávy připravovaný tzv. zákon o majetku státu a Zákon o státním podniku budou ve vztahu zákona obecného a zvláštního, kdy zákon o majetku státu bude platit v případech, kdy Zákon o státním podniku nestanoví jinak.¹⁵²

Předpokládaný zákon o majetku státu vstoupil v účinnost se zpožděním v roce 2001 jako zákon č. 219/2000 Sb. (dále jen „Zákon o majetku ČR“), jehož cílem bylo podle jeho důvodové zprávy především doplnit do českého právního řádu chybějící právní rámec postavení a jednání státu v majetkoprávních vztazích.¹⁵³ Problematika hospodaření s majetkem státu byla v době před přijetím Zákona o majetku ČR upravena v zákoně č. 513/1991 Sb. (dále jen „obchodní

---

¹⁴⁶ Ibid, čl. 6 bod 6.2.

¹⁴⁷ Ibid, čl. 12 bod 12.1.

¹⁴⁸ Usnesení vlády ze dne 14. dubna 1999 č. 334, příloha písm. ba) + c).

¹⁴⁹ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 16 odst. 6.; Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 20.

¹⁵⁰ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 12 bod 12.1.

¹⁵¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 77/1997 Sb. o státním podniku, sněmovní tisk 23/0.

¹⁵² Ibid.

¹⁵³ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 219/2000 Sb. o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, sněmovní tisk 438/0.

zákoník“), podle kterého bylo do vydání zvláštní zákonné úpravy hospodaření s majetkem státu podřízeno dosavadním právním předpisům a vybraným ustanovením hospodářského zákoníku, který však byl jako celek zrušen obchodním zákoníkem.¹⁵⁴ K provedení Zákona o majetku ČR byla Ministerstvem financí vydána vyhláška č. 62/2001 Sb.¹⁵⁵

Podle Zákona o majetku ČR byly státní podniky právníckými osobami a hospodařily se státním majetkem.¹⁵⁶ Při tom se měly státní podniky řídit zvláštními právními předpisy (zde tedy Zákonem o státním podniku), a především také ustanoveními Zákona o majetku ČR, které se vztahovaly na organizační složky příslušné hospodařit s majetkem podle Zákona o majetku ČR, pokud se nejednalo o ministerstvo.¹⁵⁷ Filip argumentuje, že díky této právní úpravě byly státní podniky při hospodaření se státním majetkem postaveny do stejného právního postavení jako organizační složky podle Zákona o majetku ČR, jako jsou právě ministerstva, soudy, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad či další.¹⁵⁸ Podle Zákona o majetku ČR však organizační složky státu nejsou právníckými osobami.¹⁵⁹

Vzniká zde tedy podle Filipa nelogičnost, když podle Zákona o majetku ČR se při hospodaření se státním majetkem řídí stejnými pravidly subjekty, které jsou právníckými osobami (tj. státní podniky), a subjekty, které nejsou právníckými osobami (tj. ministerstva, soudy, státní zastupitelství apod.).¹⁶⁰ Řešení této nekoncepčnosti představoval novelizační zákon č. 501/2001 Sb., podle kterého byly státní podniky vyňaty z působnosti Zákona o majetku ČR. Podle další novely č. 202/2002 Sb. došlo k explicitnímu vymezení, že se působnost Zákona o majetku ČR nevztahuje na státní podniky podle Zákona o státním podniku, včetně těch, které se

---

¹⁵⁴ Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, § 761 odst. 1 + § 772 bod 3.; Dosavadními předpisy se přitom rozumějí 2 vyhlášky, vydané federálním ministerstvem financí na základě zmocnění v § 391 odst. 1 hospodářského zákoníku. Jednalo se o vyhlášku č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem a vyhlášku č. 61/1986 Sb., o prozatímní správě národního majetku.

¹⁵⁵ Vyhláška č. 62/2001 Sb., Ministerstva financí o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu.

¹⁵⁶ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, § 54 odst. 1.

¹⁵⁷ Ibid. § 9.

¹⁵⁸ FILIP, Jiří. Problémy aplikace zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích v činnosti státních podniků. In: BECK. *Právní rozhledy* [online], 2001, č. 5, s. 195–202. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgfpax4s7gvpxgxzrhe2q&groupIndex=0&rowIndex=0#>

¹⁵⁹ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, §3 odst. 2 věta první.

¹⁶⁰ FILIP, Jiří. Op. cit. 158, s. 195–202.

považují za založené podle tohoto zákona.¹⁶¹ Dále se Zákon o majetku ČR nevztahuje ani na státní organizace, které se řídí Zákonem o státním podniku v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem, a především konkrétně ani na Budějovický Budvar.¹⁶² Hospodaření těchto všech „státních organizací“ mělo být upraveno ve zvláštních právních předpisech.¹⁶³

Z výše uvedeného podle Muroně vyplývají dvě důležité skutečnosti.¹⁶⁴ Zaprvé, že zákonodárce považuje Budějovický Budvar za státní organizaci nehledě na její právní formu, a zadruhé, že by se na tento podnik neměla použít ustanovení Zákona o majetku ČR při hospodaření se státním majetku, ale že se předpokládají zvláštní předpisy upravující jeho hospodaření.

V novele Zákona o majetku ČR č. 202/2002 Sb. se však žádný odkaz na zmíněné zvláštní předpisy, které by měly upravovat hospodaření státních podniků a Budějovického Budvaru nenachází, a k pozdějšímu přijetí těchto předpisů také nikdy nedošlo.

Pro doplnění, podle Eichlerové na úpravu poměrů národního podniku zajisté také dopadá obecná úprava právnických osob podle zákona č. 89/2012 Sb.¹⁶⁵ Eichlerové dále potvrzuje nutnost *per analogiam* na Budějovický Budvar aplikovat Zákon o státním podniku z důvodu blízké povahy státního podniku a národního podniku.¹⁶⁶

2.6.6. Dílčí závěr

Vzhledem k výše uvedenému se autor připojuje k názoru, že podle systematizace lze zařadit Budějovický Budvar do stejné kategorie jako státní podniky a státní organizace. Podle autora lze souhlasit s přístupem, že Budějovický Budvar je možné považovat za do jisté míry státní organizaci *sui generis*, na jejíž úpravu hospodaření se státním majetkem lze analogicky použít Zákon o státním podniku.

---

¹⁶¹ Zákon č. 202/2002 Sb. Čl. VII bod 27.

¹⁶² Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, § 54 odst. 1 věta čtvrtá.

¹⁶³ Ibid, § 54 odst. 1 *in fine*.

¹⁶⁴ MUROŇ, Jaroslav. Zákon o státním podniku v praxi, s. 493-494. [online]. Praha: Grada Publishing, 2017. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www.bookport.cz/e-kniha/zakon-o-statnim-podniku-v-praxi-786036/>

¹⁶⁵ EICHLEROVÁ, Kateřina. Obchodní korporace s účastí státu (v širším slova smyslu) a právo veřejnosti na informace. In: *Právní rozhledy* [online]. 2019, č. 7, s. 234-248. poznámka pod čarou č. 28. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrhfxa4s7g5pxgxzsgm2a&groupIndex=0&rowIndex=0>

¹⁶⁶ Ibid.

2.7. Uveřejňování smluv uzavřených podnikem

Obecně se podle zákona č. 340/2015 Sb., o registru smluv (dále jen „ZRS“) prostřednictvím registru smluv uveřejňují soukromoprávní smlouvy a smlouvy o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci, jejíž stranou je státní podnik nebo národní podnik.¹⁶⁷

Avšak podle účinného znění ZRS se povinnost uveřejnit prostřednictvím registru smluv nevztahuje na smlouvu uzavřenou státním či národním podnikem, pokud tato smlouva byla uzavřena za účelem uspokojování potřeb průmyslové nebo obchodní povahy za konkrétními účely, či v běžném obchodním styku v rozsahu předmětu činnosti nebo podnikání uvedené právnické osoby.¹⁶⁸ Tyto smlouvy byly dle důvodové zprávy k zákonu č. 249/2017 Sb. vyhodnoceny jako problematické v oblasti ochrany obchodně citlivých informací.¹⁶⁹

Tato výjimka byla do ZRS doplněna zákonem č. 249/2017 Sb., který vycházel ze zákona č. 134/2016 Sb. o zadávání veřejných zakázek, konkrétně z jeho definice veřejného zadavatele.¹⁷⁰ Podle této úpravy se *a contrario* za veřejného zadavatele nepovažuje státní nebo národní podnik, pokud byl zřízen za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které mají průmyslovou nebo obchodní povahu.¹⁷¹

Při výkladu uspokojování potřeb majících průmyslovou nebo obchodní povahu však narážíme na některé úskalí, které vyvstávají z nejen z nejasné definice, ale také z dosavadní judikатурní praxe. Podle Eichlerové je nutné při výkladu vzít v potaz také judikaturu Soudního dvoru Evropské unie.¹⁷² Jak píše Tomášek, z dosavadní judikatury související s problematikou veřejného zadavatele vychází, že účel uspokojování potřeb průmyslové nebo obchodní povahy je dodržen, pokud se daná právnická osoba v rámci své

---

¹⁶⁷ Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv, § 2 odst. 1 písm. j).

¹⁶⁸ Ibid, § 3 odst. 2 písm. q).

¹⁶⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 249/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), ve znění zákona č. 298/2016 Sb., sněmovní tisk 1124/0.

¹⁷⁰ Zákon č. 249/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv, ve znění zákona č. 298/2016 Sb., Čl. I.; Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek. § 4 odst. 1.

¹⁷¹ Ibid, § 4 odst. 1 písm. e) bod. 1.

¹⁷² EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. 165, s. 234-248.

činnosti „pohybuje v konkurenčním prostředí, rozhoduje podle ekonomických kritérií, sleduje dosažení zisku a nese ztráty spojené se svou činností.“¹⁷³

Tuto definici uspokojování potřeb průmyslové a obchodní povahy naplní nejen Budějovický Budvar, avšak i obecně státní podniky.

K této problematice se částečně vyjádřil i Nejvyšší správní soud České republiky, když ve svém rozsudku ve věci státního podniku Lesy České republiky, s.p., rozhodl, že byl tento podnik založen za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu.¹⁷⁴ Nezmínil se však již, zda podnik slouží pro uspokojování potřeb majících průmyslovou nebo obchodní povahu.

Otázka vynětí ze ZRS se stala předmětem sporu i před Ústavním soudem České republiky, ve kterém skupina senátorů neuspěla s návrhem na zrušení celého ZRS, případně zrušení ustanovení zahrnující národní podnik pod povinnost zveřejňovat smlouvy podle tohoto zákona.¹⁷⁵ Soud zde odmítl systémové vynětí národního podniku, tedy především Budějovického Budvaru, z působnosti ZRS. Podle soudu státní a národní podniky hospodaří s veřejnými prostředky, jejichž řádné a efektivní nakládání je v zájmu celé společnosti.¹⁷⁶ V takové situaci proto podle soudu nelze souhlasit s argumentem, že je národní či státní podnik ve srovnatelném postavení s ostatními podnikajícími soukromoprávními subjekty, protože podle soudu si právnické osoby soukromého práva mohou dovolit relativně nevhodné nakládání s finančními prostředky.¹⁷⁷

Na druhou stranu však podle Eichlerové ani soukromé právnické osoby nemohou jednat s přidělenými finančními prostředky nevhodně, čehož má být docíleno skrze soukromoprávní instituty jako je například institut péče řádného hospodáře členů volených orgánů právnické osoby.¹⁷⁸ Podle Statutu a Zákona o státním podniku musí ředitel podniku a

---

¹⁷³ TOMÁŠEK, Petr. Novela zákona o registru smluv – výkladové nejasnosti tzv. obchodní výjimky. In: *Obchodněprávní revue* [online]. 2018, č. 1, s. 8-13. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrhbpw64s7gfpngxzy&groupIndex=0&rowIndex=0>

¹⁷⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2011, č. j. 1 Afs 98/2010-399. Odstavec 42 + 50.

¹⁷⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 1. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 32/17.

¹⁷⁶ Ibid, bod 87.

¹⁷⁷ Ibid, bod 102 *in fine*.

¹⁷⁸ EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. 165, s. 234-248.

členové dozorčí rady taktéž vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře a řádně hospodařit s přidělenými finančními prostředky.¹⁷⁹

2.7.1. Dílčí závěr

Autor je toho názoru, že by Budějovický Budvar a státní podniky měly mít zákonnou povinnost uveřejňovat uzavírané soukromoprávní smlouvy s jasně stanovenými zákonnými výjimkami týkajícími se především potřeby ochrany průmyslového vlastnictví podniků. V případě Budějovického Budvaru je tato potřeba umocněna mnoha spory o ochranné známky, které podnik vede proti společnosti Anheuser-Busch InBev. Na nedostatečnou úroveň této ochrany však upozorňuje například komentář k ZRS.¹⁸⁰

Autor souhlasí s argumentací Ústavního soudu České republiky o potřebě kontroly hospodaření a nakládání s veřejnými prostředky a ztotožňuje se s argumenty proti plošnému vynětí Budějovického Budvaru z působnosti ZRS. Čeští občané by měli mít možnost kontroly nad činností Budějovického Budvaru a státních podniků.

2.8. Orgány Budějovického Budvaru

Orgány Budějovického Budvaru jsou podle Statutu ředitel a dozorčí rada, což kopíruje úpravu v Zákoně o státním podniku.¹⁸¹

2.8.1. Ředitel podniku

Nejvyšším orgánem Budějovického Budvaru je ředitel, který stojí v jeho čele a je jeho statutárním orgánem.¹⁸² Ředitele jmenuje a odvolává ministr zemědělství.¹⁸³ Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky u státního podniku nemůže ministr zemědělství pověřit odvoláním ředitele jinou osobu, přičemž tento závěr se podle autorova názoru lze aplikovat i na Budějovický Budvar.¹⁸⁴

---

¹⁷⁹ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 7 bod 7. 12.; Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 12a odst. 1.

¹⁸⁰ BOUDA, Petr, et. al. § 3 [Výjimky z povinnosti uveřejnění]. In: BOUDA, Petr, et. al. Zákon o registru smluv. [online]. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 100, marg. č. 96. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzpwe2zgwaxhgys7giydcnk7gm2dax3qmyzq>

¹⁸¹ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 7 + 8.; Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 11.

¹⁸² Ibid, čl. 7 bod 7.1.

¹⁸³ Ibid, čl. 7 bod 7.2.

¹⁸⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 6. 2007, sp. zn. 29 Odo 550/2006. Právní věta.

Řediteli přináleží zbytková působnost k organizaci a odpovědnosti za činnosti podniku, které nejsou zákonem vyhrazeny Ministerstvu zemědělství.¹⁸⁵ Zákonem se v tomto smyslu nejspíše myslí Zákon o státním podniku.

Ředitel předkládá zakladateli ke schválení návrh na rozdělení použitelného zisku, výroční zprávu a roční finanční plán.¹⁸⁶ Ředitel dále předkládá dozorčí radě návrh na schválení auditora.¹⁸⁷ Tuto pravomoc nalezneme i v Zákoně o státním podniku.¹⁸⁸

Podle Zákona o státním podniku i podle Statutu ředitel dále vydává a mění organizační řád podniku upravující vnitřní poměry a členění podniku.¹⁸⁹ Na tento vnitřní předpis jsou posléze navázány všechny ostatní vnitřní normy podniku, v případě Budějovického Budvaru se jedná například o volební řád.¹⁹⁰

Statut dále propůjčuje řediteli pravomoc podepisovat smlouvy pro nakládání s určeným majetkem a s ostatním majetkem.¹⁹¹

2.8.2. Statutární orgán podniku

Statutární orgán vedle ředitele podniku tvoří jeho zástupci, kteří jej v jeho nepřítomnosti zastupují.¹⁹² Ředitel jmenuje a odvolává svého zástupce a v případě, že jich stanoví vícero, zároveň určí jejich pořadí při zastupování.¹⁹³

V současnosti má ředitel podniku tři zástupce.¹⁹⁴ Pozice prvního zástupce ředitele podniku má název „ředitel pro finance a administrativu“, pozice druhého zástupce ředitele podniku má název „sládek“ a pozice třetího zástupce ředitele podniku má název „provozní ředitel“.¹⁹⁵

---

¹⁸⁵ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 7 bod 7.1.

¹⁸⁶ Ibid, čl. 7 bod 7.6. + 7.7.

¹⁸⁷ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 7 bod 7.10.

¹⁸⁸ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 13 odst. 1.

¹⁸⁹ Ibid, § 12 odst. 4.; Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 9 bod 9.1.

¹⁹⁰ Ibid.

¹⁹¹ Ibid, čl. 5 bod 5.6.

¹⁹² Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 7 bod 7.3.

¹⁹³ Ibid.

¹⁹⁴ Výpis z obchodního rejstříku Budějovického Budvaru. Op. cit. 77.

¹⁹⁵ Ibid.

Nejvyšší soud dále judikoval, že jeho jmenováním přechází na likvidátora působnost statutárního orgánu státního podniku.¹⁹⁶ Za využití institutu analogie lze dovodit, že je nutné likvidátora považovat i za orgán národního podniku, a tedy Budějovického Budvaru.

2.8.3. Dozorčí rada

Podle Statutu plní dozorčí rada kontrolní funkce vymezené v Zákoně o státním podniku a ve Statutu.¹⁹⁷ V Budějovickém Budvaru je tento kolektivní orgán podle Statutu devítičlenný, přičemž v současnosti má dozorčí rada pouze sedm členů.¹⁹⁸ Dozorčí rada má předsedu a jednoho místopředsedu.

Statut vychází z úpravy v Zákoně o státním podniku a upravuje, že třetinu členů dozorčí rady tvoří zvolení zaměstnanci podniku.¹⁹⁹ Způsob a podmínky volby zástupců zaměstnanců stanoví volební řád Budějovického Budvaru.²⁰⁰ Všichni tři zvolení zaměstnanci jsou od voleb v září 2017 členy dozorčí rady.²⁰¹ Podle Statutu je délka funkčního období dozorčí rady 5 let.²⁰²

Zbylých šest členů jmenuje a odvolává Ministerstvo zemědělství vykonávající funkci zakladatele.²⁰³ Z výše uvedeného je zřejmé, že zásluhou zakladatele chybí Budějovickému Budvaru v současnosti dva členové dozorčí rady.

Dozorčí rada má na starosti základní otázky fungování podniku. Mezi ty patří mimo jiné schvalování otázky koncepce rozvoje podniku (viz kapitola Vnitřní dokumenty Budějovického Budvaru) a nakládání s majetkem státu mimo určený majetek.²⁰⁴ Dále projednává a předkládá své stanovisko zakladateli a řediteli podniku ve věci výroční zprávy, ročního finančního plánu, dále pololetních výsledků hospodaření, roční účetní závěrky podniku a návrhu na rozdělení použitelného zisku.²⁰⁵

Velmi důležitou kompetenci dozorčí rady představuje projednávání pravidel pro zřizování dalších fondů podniku a dohlížení na hospodaření s těmito fondy, když své stanovisko

---

¹⁹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. 29 Cdo 793/2009.

¹⁹⁷ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 8 bod 8.1.

¹⁹⁸ Ibid.; Výpis z obchodního rejstříku Budějovického Budvaru. Op. cit. 77.

¹⁹⁹ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 8 bod 8.1. ve spojení s ustanovením zákona č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 13 odst. 2.

²⁰⁰ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 8 bod 8.1.

²⁰¹ Výpis z obchodního rejstříku Budějovického Budvaru. Op. cit. 77.

²⁰² Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 8 bod 8.2.

²⁰³ Ibid, čl. 8 bod 8.1.

²⁰⁴ Ibid, čl. 8 bod 8.3.1.

²⁰⁵ Ibid, čl. 8 bod 8.3.3.

dozorčí rada posléze předkládá řediteli a Ministerstvu zemědělství.²⁰⁶ Úprava ve Statutu je doslovným přepisem úpravy v Zákoně o státním podniku.²⁰⁷

Mezi další důležité pravomoci dozorčí rady dále patří schválení auditora, vyjádření se k návrhu Statutu a jeho změnám a dohlížení na naplňování obchodní politiky.²⁰⁸ Tyto kompetence vycházejí ze zákona.²⁰⁹

Na členy dozorčí rady se podle Statutu ve spojení se Zákonem o státním podniku vztahuje povinnost zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech.²¹⁰

Podle Statutu je dozorčí rada oprávněna zřizovat výbory o třech členech.²¹¹ Povinným výborem Budějovického Budvaru je výbor pro audit.²¹² Ostatní výbory může dozorčí rada zřídit usnesením, které obsahuje základní vymezení fungování výboru.²¹³ Podle výroční zprávy byl v Budějovickém Budvaru takto zřízen výbor dozorčí rady pro strategii rozvoje podniku.²¹⁴

2.8.4. Zákaz konkurence a péče řádného hospodáře

Podle Statutu se na ředitele podniku i na členy dozorčí rady analogicky vztahuje zákaz konkurence podle Zákonu o státním podniku.²¹⁵ Podle tohoto zákona je řediteli, jeho zástupcům a členům dozorčí rady zakázáno podnikat nebo vykonávat jinou výdělečnou činnost v předmětu podnikání podniku, a dále být členy statutárního nebo kontrolního orgánu jiné právnické osoby se stejným nebo obdobným předmětem podnikání nebo se účastnit na jejím podnikání či vykonávat jinou výdělečnou činnost.²¹⁶

Zákon o státním podniku však obsahuje tři výjimky z toho pravidla za předpokladu, že bude udělen souhlas Ministerstva zemědělství.²¹⁷ První výjimkou je předpoklad, že má podnik

---

²⁰⁶ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 8 bod 8.3.4.

²⁰⁷ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 13 odst. 1 písm. c).

²⁰⁸ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 8 bod 8.3.6 + 8.3.13 + 8.3.8.

²⁰⁹ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 13 odst. 1.

²¹⁰ Ibid, § 13 odst. 7 ve spojení se Statutem Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 8 bod 8.4.

²¹¹ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 8 bod 8.6.

²¹² Ibid, čl. 8 bod 8.7.

²¹³ Ibid, čl. 8 bod 8.10.

²¹⁴ Zpráva nezávislého auditora o ověření účetní závěrky k 31. 12. 2021 podniku Budějovický Budvar, národní podnik. Výroční zpráva za rok 2021, s. 29. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=72319309&subjektId=59981&spis=411891>

²¹⁵ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 7 bod 7.8. + čl. 8 bod 8.4.

²¹⁶ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 14 odst. 1 písm. a) – c).

²¹⁷ Ibid, § 14 odst. 2 písm. a) – c).

v dané právnické osobě majetkovou účast.²¹⁸ Druhá výjimka nastává, pokud se jedná o jinou právnickou osobu, než je obchodní společnost se stejným nebo obdobným předmětem podnikání.²¹⁹ A třetí výjimka nastává, pokud se jedná o podnik se stejným nebo obdobným předmětem podnikání, pokud jde o podnik založený podle Zákona o státním podniku.²²⁰ Při splnění jedné z těchto výjimek mohou tedy ředitel podniku, jeho zástupci nebo členové dozorčí rady být členy statutárního nebo kontrolního orgánu právnické osoby se stejným nebo obdobným předmětem podnikání.

Pokud jde o péči řádného hospodáře, tak tato povinnost se podle Zákona o státním podniku vztahuje na ředitele, jeho zástupce i na členy dozorčí rady, kteří tedy musí vykonávat svou funkci tak, aby byly zájmy podniku a státu naplněny hospodárně, efektivně a dle pravidel podnikatelského úsudku.²²¹ Při porušení této péče mají povinnost vydat podniku v důsledku porušení nabytý prospěch.²²²

Povinnost jednat s péčí řádného hospodáře se dále vztahuje i na výkon činnosti zakladatele, která podle zákona ovlivňuje hospodaření podniku.²²³

2.8.5. Výbor pro audit

Státní podniky podle Zákona o státním podniku mají podle zákona č. 93/2009 Sb., o auditorech, povinnost zřídit výbor pro audit.²²⁴ Tuto povinnost plní i Budějovický Budvar.²²⁵

Podle Statutu je účelem tohoto výboru kontrola sestavování účetní závěrky, vnitřní kontrola společnosti, dále posuzování nezávislosti auditora schváleného dozorčí radou, a v neposlední řadě také doporučení osoby auditora dozorčí radě.²²⁶

Členy tohoto výboru jmenuje a odvolává zakladatel na návrh předložený dozorčí radou, kterým se však zakladatel není povinen řídit.²²⁷ Alespoň jeden z členů výboru musí být členem dozorčí rady a funkční období člena výboru je stejně jako u člena dozorčí rady 5 let.²²⁸

---

²¹⁸ Ibid, § 14 odst. 2 písm. a).

²¹⁹ Ibid, § 14 odst. 2 písm. b).

²²⁰ Ibid, § 14 odst. 2 písm. c).

²²¹ Ibid, § 12a odst. 4 + § 13 odst. 7.

²²² Ibid, § 12a odst. 1 věta druhá.

²²³ Ibid, § 15 odst. 2.

²²⁴ Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), § 44c odst. 1 písm. c).

²²⁵ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 8 bod 8.7.

²²⁶ Ibid, čl. 8 bod 8.8 písm. a) – e).

²²⁷ Ibid, čl. 8 bod 8.9.

²²⁸ Ibid.

Ustanovení Statutu o výboru pro audit je v zásadě identické s ustanovením statutů některých státních podniků, ve kterých lze také nalézt výbory pro audit. Jedná se například o podnik Lesy České republiky, s. p.²²⁹

2.8.6. Účetnictví podniku

Podle Statutu vede Budějovický Budvar účetnictví podle zákona č. 563/1991 Sb. a účetní závěrka musí být ověřena auditorem.²³⁰ Dodržování této praxe je zřejmé ze Sbírký listin Budějovického Budvaru.²³¹ Popsaná úprava je v zásadě shodná s úpravou podle Zákona o státním podniku.²³²

Úplnou zprávu auditora předkládá ředitel dozorčí radě k projednání společně s návrhem opatření na odstranění zjištěných nedostatků.²³³ Dozorčí rada k tomuto přidá své stanovisko a všechny tyto dokumenty jsou posléze předány zakladateli.²³⁴

2.8.7. Závazky podniku

Jak již bylo zmíněno výše, státní a národní podnik nemají vlastní majetek a pouze hospodaří s majetkem státu.²³⁵

Podle dřívějšího znění Zákona o státním podniku odpovídal státní podnik za své závazky svým obchodním majetkem s výjimkou určeného majetku.²³⁶ To podle Havlana zvyhodňovalo státní podniky proti jiným dlužnickým subjektům.²³⁷ V současném znění Zákona o státním podniku však již za dluhy odpovídá státní podnik celým svým majetkem.²³⁸

---

²²⁹ Statut státního podniku Lesy České republiky, s. p., čl. 9 bod 9.7 a násl. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=66035470&subjektId=705650&spis=605539>

²³⁰ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10 bod 10.1 + 10.2.

²³¹ Viz např. Zpráva nezávislého auditora o ověření účetní závěrky k 31. 12. 2021 podniku Budějovický Budvar, národní podnik. Výroční zpráva za rok 2021. Op. cit. 214.

²³² Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, §17b odst. 5.

²³³ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10 bod 10.3.

²³⁴ Ibid.

²³⁵ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku. § 2 odst. 2.; Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 1 bod 1.1.

²³⁶ Zákon č. 480/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku. § 16 odst. 5.

²³⁷ HAVLAN, Petr. *Majetek státu v platné právní úpravě*. 3., aktualiz. a podstatně dopl. vyd. Praha: Linde, 2010. s. 76. Praktická právní příručka. ISBN 978-80-7201-796-6.

²³⁸ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 16 odst. 5.

Státní podnik dále neručí za dluhy státu a stát neručí za dluhy podniku, nestanoví-li zákon něco jiného.²³⁹

Vzhledem k absenci odlišné úpravy lze podle autora dojít k závěru, že se výše uvedené použije i na úpravu Budějovického Budvaru.

2.8.8. Procesní subjektivita Budějovického Budvaru

Budějovický Budvar je podle Statutu právnickou osobou, která jedná vlastním jménem a na vlastní odpovědnost.²⁴⁰ Procesní subjektivitu má ze zákona ten, kdo má právní osobnost.²⁴¹ Právnické osoby obecně mají právní osobnost od svého vzniku do svého zániku.²⁴²

Jak píše Coufalík, z hlediska řádné správy spravovaného majetku je zcela zásadní, aby mohl státní podnik ohledně něj vést případná soudní řízení.²⁴³ Odpověď na tuto problematiku přinesla zákonná novela č. 202/2002 Sb., podle níž může státní podnik vystupovat vlastním jménem v řízení před soudy nebo jinými orgány ve věcech majetku podniku.²⁴⁴ V Zákoně o státním podniku je dále výslovně stanoveno, že státní podnik může vystupovat vlastním jménem v řízení o určení, zda zde je či není vlastnické právo státu k majetku podniku.²⁴⁵

Vzhledem k absenci samostatné úpravy se uvedená úprava užije i pro Budějovický Budvar.

2.8.9. Likvidace podniku

Likvidace státního podniku nastává podle Plívy v případech, kdy nepřešlo veškeré jmění podniku na právního nástupce a není zvláštním zákonem stanoven jiný způsob vypořádání majetkových poměrů.²⁴⁶

---

²³⁹ Ibid, § 3 odst. 2.

²⁴⁰ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 1 bod 1.1.

²⁴¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 19.

²⁴² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 118.

²⁴³ COUFALÍK, Petr. Je ustanovení § 20 odst. 2 OSŘ opravdu legislativní zmetek? In: *Právní rozhledy*. [online]. 2017, č. 2, s. 63-67. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembg5pxa4s7gjpgxgzwgm&groupIndex=0&rowIndex=0#>

²⁴⁴ Zákon č. 202/2002 Sb., Čl. IV, § 16 odst. 2

²⁴⁵ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 16 odst. 2.

²⁴⁶ PLÍVA, Stanislav. Zrušení státního podniku. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. [online]. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document->

Likvidátora Budějovického Budvaru jmenuje a odvolává zakladatel podniku.²⁴⁷ Ministerstvo zemědělství přebírá v případě zrušení podniku s likvidací likvidační zůstatek, který je povinno převést do státních finančních aktiv.²⁴⁸ Úprava je shodná s úpravou v Zákoně o státním podniku.²⁴⁹

Problematikou likvidace státního podniku se zabýval Nejvyšší soud, podle kterého nelze dovodit ručení státu za závazky zrušeného státního podniku a není založena pasivní věcná legitimace státu v postavení právního nástupce státního podniku.²⁵⁰

Vzhledem k absenci odlišné právní úpravy se podle autora uvedené užije i pro Budějovický Budvar.

2.8.10. Zrušení a zánik podniku

Zrušení podniku se provede s likvidací nebo bez ní podle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby.

Podle Statutu se Budějovický Budvar zruší rozhodnutím zakladatele.²⁵¹ Podobně jako při vzniku podniku je pro zrušení zapotřebí předchozí souhlas vlády.²⁵² Statut přitom odkazuje na ustanovení § 6 odst. 2 Zákona o státním podniku.²⁵³ Podle tohoto zákona může kromě zakladatele státní podnik zrušit také soud na návrh osoby, která osvědčí svůj právní zájem.²⁵⁴ Vzhledem k absenci jiné úpravy toto ustanovení dopadá i na Budějovický Budvar.

Podnik se obecně ruší s právním nástupce nebo bez něj. Statut přímo neupravuje problematiku přechodu jmění Budějovického Budvaru při jeho zániku, proto bude nutné vycházet z úpravy státních podniků. Podle Zákona o státním podniku při přeměně podniku s právním nástupcem přechází jmění zaniklého podniku na nástupnické podniky v takovém rozsahu, jak stanoví zakladatel v rozhodnutí o rozdělení.²⁵⁵

---

view.seam?documentId=nnptembqhfpw64zrguxhu4tvonsw42k7on2gc5donfug6x3qn5sg42llou&groupIndex=1&rowIndex=0

²⁴⁷ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 2 bod 2.1.2.

²⁴⁸ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 2 bod 2.1.7.

²⁴⁹ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 15 odst. 1 písm. b) + j).

²⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2007, sp. zn. 28 Cdo 2607/2006.

²⁵¹ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 2 bod 2.1.1.

²⁵² Ibid.

²⁵³ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 6 odst. 2.

²⁵⁴ Ibid, § 6 odst. 5.

²⁵⁵ Ibid, § 8 odst. 1.

Pokud jde o ochranu třetích osob, a především věřitelů státního podniku, tak Nejvyšší soud analogicky z ustanovení zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, dovodil, že rozdělovaný podnik ručí za dluhy, které přešly v důsledku odštěpení na nástupnický státní podnik, do výše svého vlastního kapitálu vykázaného v zahajovací rozvaze sestavené k rozhodnému dni.²⁵⁶ Lze předpokládat, že se tyto závěry aplikují i na Budějovický Budvar.

Zákon o státním podniku stanoví dva důvody, pro kterého má zakladatel povinnost podnik zrušit.²⁵⁷ Prvním je ztráta podnikatelského oprávnění podniku k podnikatelské činnosti, ke které byl zřízen.²⁵⁸ Druhý důvod představuje zánik předpokladů vyžadovaných pro činnost podniku zákonem.²⁵⁹ Vzhledem k předmětu a povaze činnosti Budějovického Budvaru se tato zákonná úprava použije i na něj.

Podle Zákona o státním podniku zaniká podnik dnem jeho vymazání z obchodního rejstříku.²⁶⁰

2.8.11. Přeměna podniku

Přeměna podniku probíhá v zásadě třemi způsoby, a to fúzí, rozdělením podniku a změnou jeho právní formy. Zákon o státním podniku stanoví, že zakladatel svým rozhodnutím rozhodne o fúzi či rozdělení podniku, přičemž se v případech neupravených tímto právním předpisem použijí ustanovení zákona č. 89/2012 Sb.²⁶¹ Zakladatel v případech rozdělení rozhodne o tom, kteří zaměstnanci zanikajícího podniku se stanou zaměstnanci nástupnického podniku.²⁶²

Lze konstatovat, že vzhledem k absenci samostatné úpravy se výše uvedená úprava přeměny podniku užije i na Budějovický Budvar.

---

²⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2020, sp. zn. 27 Cdo 4129/2018, odst. 33 ve spojení s zákonem č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, § 258.

²⁵⁷ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 6 odst. 3.

²⁵⁸ Ibid, § 6 odst. 3 písm. a).

²⁵⁹ Ibid, § 6 odst. 3 písm. b).

²⁶⁰ Ibid, § 10.

²⁶¹ Ibid, § 7 odst. 1 + 3.

²⁶² Ibid, § 7 odst. 2.

2.8.12. Vnitřní dokumenty Budějovického Budvaru

Statut stanoví, že Budějovický Budvar zpracovává strategii rozvoje podniku, která je vnitřním předpisem podniku a představuje obdobu střednědobého podnikatelského plánu.²⁶³ Strategie rozvoje podniku vyžaduje pro svou platnost a závaznost schválení dozorčí radou po předchozím projednáním zakladatelem.²⁶⁴

Jak sám název napovídá, vypracování strategie rozvoje podniku má na starosti již výše zmíněný výbor dozorčí rady pro strategii rozvoje podniku. Postup přípravy strategie rozvoje podniku stanoví sám zakladatel.²⁶⁵

Druhým vnitřním dokumentem upraveným Statutem je roční finanční plán.²⁶⁶ Podle Statutu je vypracován v návaznosti na strategii rozvoje podniku.²⁶⁷ Finanční plán schvaluje zakladatel.²⁶⁸

Pokud není finanční plán schválen v souladu s harmonogramem stanoveným zakladatelem, tak se Budějovický Budvar řídí posledním platným a schváleným finančním plánem a jeho objemem výnosů a nákladů po jednotlivých měsících do doby, dokud není schválen finanční plán pro daný finanční rok.²⁶⁹

Finanční plán lze připodobnit ke státnímu rozpočtu, když finanční plán představuje obdobu jakéhosi rozpočtu Budějovického Budvaru. V případě neschválení finančního plánu nastává obdobný proces jako při neschválení zákona o státním rozpočtu Poslaneckou sněmovnou, po kterém nastává rozpočtové provizorium podle zákona č. 218/2000 Sb.²⁷⁰

2.8.13. Fondy Budějovického Budvaru

Budějovický Budvar podle Statutu vytváří rezervní fond, fond kulturních a sociálních potřeb, a na základě rozhodnutí zakladatele fond zakladatele.²⁷¹

---

²⁶³ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 11 bod 11.1.

²⁶⁴ Ibid.

²⁶⁵ Ibid.

²⁶⁶ Ibid, čl. 11 bod 11.2.

²⁶⁷ Ibid.

²⁶⁸ Ibid, čl. 2. bod 2.1.10.

²⁶⁹ Ibid, čl. 11 bod 11.2.

²⁷⁰ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. § 9.

²⁷¹ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10 body 10.4.1. - 10.4.3.

Podle Nařízení o finančním hospodaření se rezervní fond vytváří ze zisku podniku.²⁷² Jedná se vlastní finanční zdroj sloužící zejména k financování hospodaření podniku, zejména co se týče ztrát podniku, případně jako zdroj financí do fondu kulturních a sociálních potřeb.²⁷³ Pokud zakladatel nestanoví jinak, minimální výše rezervního fondu podle Zákona činí při založení podniku 10 % kmenového jmění.²⁷⁴

Minimální roční přísun finančních prostředků do rezervního fondu činí 5 % zisku.²⁷⁵ Pokud zůstatek rezervního fondu na konci roku převyšuje částku stanovenou v zakládací listině, v případě Budějovického Budvaru ve Statutu, je možné tyto prostředky využít pro zvýšení kmenového jmění.²⁷⁶

Statut stanoví, že minimální výše rezervního fondu činí 20 % základního kapitálu.²⁷⁷ Vzhledem ke skutečnosti, že Budějovický Budvar nemá členy, po kterých by mohl vyžadovat vklady, jejichž souhrn by následně tvořil základní kapitál jako u obchodních korporací, se základním kapitálem ve Statutu myslí kmenové jmění.²⁷⁸ Oba tyto instituty mají do jisté míry plnit podobnou garanční funkci jako zdroj krytí majetku společnosti. Tuto domněnku potvrzuje i výše rezervního fondu uvedená ve Výroční zprávě Budějovického Budvaru, ve které je výše rezervního fondu stanovena na 620 000 000 Kč, tedy 20 % z hodnoty kmenového jmění Budějovického Budvaru.²⁷⁹

Pokud jde o fond kulturních a sociálních potřeb, tak podle Statutu se v případě Budějovického Budvaru použije právní úprava ve vyhlášce Ministerstva financí.²⁸⁰ Na stejný právní předpis odkazuje i Zákon o státním podniku.²⁸¹

Podle této vyhlášky je fond kulturních a sociálních potřeb vytvořen ze zisku ve výši 2 % ročních nákladů na mzdy, náhrady za mzdy a odměn za pracovní pohotovost, společně

---

²⁷² Nařízení č. 577/1990 Sb., o finančním hospodaření státních podniků, § 3 odst. 1.

²⁷³ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 19 odst. 2.

²⁷⁴ Ibid, § 19 odst. 2 in fine.

²⁷⁵ Nařízení č. 577/1990 Sb., o finančním hospodaření státních podniků, § 3 odst. 2.

²⁷⁶ Ibid, § 3 odst. 3.

²⁷⁷ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10 bod 10.4.1.

²⁷⁸ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, § 30.

²⁷⁹ Výroční zpráva Budějovického Budvaru za rok 2021. Op. cit. 214, s. 7.

²⁸⁰ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10 bod 10.4.2.; Vyhláška č. 114/2002 Sb., Ministerstva financí o fondu kulturních a sociálních potřeb.

²⁸¹ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 23.

s případnými dalšími přiděly ze zisku.²⁸² Podle vyhlášky lze z tohoto fondu poskytovat příspěvky zaměstnancům na mnohé účely, od dopravy přes stravování, kulturu, vzdělávání a sport, po penzijní připojištění.

Podle Statutu může podnik vytvářet ze svého použitelného zisku další fondy podniku a přiměřeně se zde použijí ustanovení Zákona o státním podniku.²⁸³ Tyto další fondy může podnik vytvářet na základě písemného souhlasu zakladatele poté, co věc projednala dozorčí rada.²⁸⁴

Fond zakladatele a jeho právní úprava je popsán níže.

2.9. Zisky státních podniků a národního podniku

Zisk používá státní podnik pro tři základní účely. Zaprvé k úhradě daní, odvodů ze zisku a jiných odvodů, či přírážky k pojistnému. Zadruhé je vygenerovaný zisk používán k přidělům do jednotlivých fondů podniku, tedy do rezervního fondu, fondu kulturních a sociálních potřeb, či do fondu zakladatele. Za třetí je zisk používán také k převodu do dalšího roku jako tzv. nerozdělený zisk podniku.²⁸⁵

Jednou z nejdůležitějších otázek týkajících se zisku státních podniků a Budějovického Budvaru je problematika jeho převodu do státního rozpočtu. Mnohdy až miliardové zisky těchto podniků představují významné finanční prostředky, které mohou znatelně zlepšit příjmovou stránku státního rozpočtu či být použity na pokrytí již existujícího státního dluhu.

Z důvodu neexistující právní úpravy však až do roku 2013 nebylo možné převést použitelný zisk státních a národních podniků do státního rozpočtu, jelikož Zákon o státním podniku neobsahoval procesní mechanismy, jak tohoto docílit.²⁸⁶ Zisk z těchto společností je převoditelný od účinnosti zákona o státním podniku č. 213/2013 Sb., kterým byl do Zákona o státním podniku přidán nový institut fondu zakladatele.²⁸⁷

---

²⁸² Vyhláška č. 114/2002 Sb., § 2 odst. 2 písm. a + b).

²⁸³ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10 bod 10.6.; Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 19 odst. 5.

²⁸⁴ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10 bod 10.6.

²⁸⁵ Nařízení č. 577/1990 Sb. o finančním hospodaření. § 4 písm. a) – c).

²⁸⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 213/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 777/0.

²⁸⁷ Zákon č. 213/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, body 4 + 5.

2.9.1. Fond zakladatele

Vzhledem k probíhající rozpočtové krizi v roce 2013 bylo podle zákonodárce zapotřebí nalézt nové zdroje pro posílení příjmové stránky státního rozpočtu.²⁸⁸

Za tímto účelem byly vytipovány zisky vytvářené státními a národními podniky jako jeden ze zdrojů, jak tohoto posílení docílit. Státní a národní podniky jako subjekty užívající a hospodařící s majetkem státu by měly podle této novely aktivně participovat a podílet se na hospodaření státu. Stát má mít v situaci hospodářské krize možnost využít vysoké míry ziskovosti některých z těchto podniků a přesunout část jejich dosaženého zisku do příjmové stránky státního rozpočtu.²⁸⁹

Podle Zákona o státním podniku může zakladatel rozhodnout o vytvoření fondu zakladatele změnou statutu podniku, ve kterém určí pravidla jeho tvorby a užívání.²⁹⁰

Podle přechodných ustanovení novely Zákona o státním podniku č. 213/2013 Sb. se ustanovení § 13, 15 a 19 Zákona o státním podniku upravující fond zakladatele a finanční prostředky fondu použijí pro národní podniky zřízené podle dřívějších právních předpisů a jejich zřizovatele obdobně.²⁹¹ Konkrétně se podle důvodové zprávy k zákonu č. 213/2013 Sb. jedná o Budějovický Budvar.²⁹² Na základě tohoto ustanovení tak rozhodlo Ministerstvo zemědělství o založení fondu zakladatele v Budějovickém Budvaru prostřednictvím úpravy Statutu.²⁹³

Vytvoření fondu zakladatele sebou přináší pro podnik další povinnosti, jako například nutnost uzpůsobit této skutečnosti plánovací dokumentaci a koncepci rozvoje podniku.²⁹⁴ Podle Statutu se fond zakladatele skládá z částí nerozděleného zisku z minulých let, použitelného

---

²⁸⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 213/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 777/0.

²⁸⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 213/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 777/0.

²⁹⁰ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 19 odst. 4.

²⁹¹ Zákon č. 213/2013 Sb. Čl. II.

²⁹² Důvodová zpráva k zákonu č. 213/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 777/0.

²⁹³ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10.4.3.

²⁹⁴ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 19 odst. 4 in fine ve spojení s ustanovením Statutu Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10 bod 10.5. věta první.

zisku podniku a fondů podniku, s výjimkou fondů rezervního a fondu kulturních a sociálních potřeb.²⁹⁵ Úprava vychází ze znění Zákona o státním podniku.²⁹⁶

Ministerstvo zemědělství má možnost každoročně rozhodovat o množství finančních prostředků určených do fondu zakladatele v rámci rozdělování použitelného zisku při schvalování účetní závěrky a výroční zprávy podniku.²⁹⁷ Podnik má poté povinnost určenou část nerozděleného zisku do fondu zakladatele převést. Tato úprava také vychází ze Zákona o státním podniku.²⁹⁸

Rozhodnutí státu o využití finančních prostředků z fondu zakladatele však vyžaduje předchozí souhlas vlády.²⁹⁹ Tento předchozí souhlas je dáván formou usnesení vlády České republiky, ve kterém vláda ukládá příslušnému ministerstvu, v případě Budějovického Budvaru tedy Ministerstvu zemědělství, vydat rozhodnutí zakladatele o převodu finančních prostředků soustředěných v příslušném fondu zakladatele do státního rozpočtu České republiky. V případě Budějovického Budvaru dodnes došlo ke třem odvodům finančních prostředků z fondu zakladatele na základě usnesení vlády z let 2014, 2015 a 2018.³⁰⁰

Důvodová zpráva k zákonu č. 213/2013 Sb. vyjmenovává dva základní způsoby použití peněžních prostředků z fondu zakladatele. Prvním je převod prostředků do státního rozpočtu a druhým je krytí odůvodněných potřeb státního podniku.³⁰¹ Podle Statutu a Zákona o státním podniku mohou být finanční prostředky z fondu použity ještě na třetí účel, kterým je převod do rozpočtu státních fondů.³⁰²

V odůvodněných případech může Budějovický Budvar požádat zakladatele o uvolnění prostředků z fondu zakladatele, přičemž tato žádost musí být projednána dozorčí radou podniku před jejím předložením zakladateli.³⁰³

---

²⁹⁵ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10 bod 10.4.3.

²⁹⁶ Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, § 19 odst. 4.

²⁹⁷ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10 bod 10.5.

²⁹⁸ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 15 odst. 1 písm. i).

²⁹⁹ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10.5. věta třetí za středníkem, ve spojení s ustanovením zákona č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 15 odst. 1 písm. k).

³⁰⁰ Usnesení vlády České republiky ze dne 12. listopadu 2014 č. 923.; Usnesení vlády České republiky ze dne 14. prosince 2015 č. 1037.; Usnesení vlády České republiky ze dne 26. září 2018 č. 604.

³⁰¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 213/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 777/0.

³⁰² Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10 bod 10.5.; Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 19 odst. 4.

³⁰³ Statut Budějovického Budvaru. Op. cit. 75, čl. 10 bod 10.5. věta osmá.

Podle důvodové zprávy k zákonné novele č. 213/2013 Sb. měla navrhovaná úprava v otázce přístupu zakladatele k použití zisku podniku zohledňovat stav státního rozpočtu, společenskou situaci a zároveň brát ohledy na odůvodněné potřeby příslušného státních či národního podniku. Zákonodárce v důvodové zprávě explicitně zmiňuje nebezpečí přílišného využití nerozděleného zisku pouze pro potřeby zakladatele. Tomuto má být zabráněno posuzováním konkrétních objektivních potřeb daného podniku a využití zisku podniku vládou, a ne pouze příslušným ministerstvem, do jehož gesce podnik spadá. Vláda by podle zákonodárce měla být jako kolektivní orgán lépe schopna vyrovnávat zájmy jednotlivých ministerstev a fungování a finanční zodpovědnost státu jako celku.³⁰⁴

Budějovický Budvar je dále v důvodové zprávě zmíněn jako jeden ze zástupců kategorie podniků s neregulovanými zdroji. Podle tohoto dokumentu není hospodaření těchto podniků ze strany státu nijak omezováno a jsou prakticky ekonomicky nezávislé. Tyto podniky si samy vytvářejí a určují finanční prostředky na svůj provoz, investice a případnou rezervu.³⁰⁵

Mezi státní podniky s neregulovanými zdroji důvodová zpráva zahrnuje především Lesy České republiky, s.p., Státní tiskárnu cenin, státní podnik, Českou poštu, s.p., Řízení letového provozu České republiky, státní podnik, Vojenské lesy a statky ČR, s.p., a také Budějovický Budvar, národní podnik.³⁰⁶

I proto lze právní úpravu fondu zakladatele podle Zákona o státním podniku použít i pro úpravu poměrů Budějovického Budvaru.

2.9.2. Zkušenosti s fungováním fondu zakladatele a finanční hospodaření Budějovického Budvaru

Z dosavadní zkušenosti s fungováním fondu zakladatele po účinnosti zákona č. 213/2013 Sb. lze podle autora vyvodit poměrně zajímavé závěry. Fond zakladatele se projevil jako poměrně funkční ve věci umožnění převodu nerozděleného zisku státního a národního podniku do státního rozpočtu. Tyto zkušenosti lze ilustrovat na příkladech odvodech státního podniku Lesy České republiky, s.p. (dále jen „Lesy ČR“) a Budějovického Budvaru.

---

³⁰⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 213/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, zvláštní část, k bodu 3, sněmovní tisk 777/0.

³⁰⁵ Ibid, obecná část bod 1.4.

³⁰⁶ Ibid.

2.9.3. Odvody Lesů ČR skrze fond zakladatele

Lesy ČR představovaly v minulosti z pohledu odvodů do státního rozpočtu jednoznačně nejnávýdělečnější podnik. Podle jednotlivých Návrhů státního závěrečného účtu za roky 2013 až 2021 odvedl státní podnik Lesy ČR do státního rozpočtu dohromady kolem 32 miliard Kč.³⁰⁷ Jak je však z těchto dokumentů zřejmé, od rekordního roku 2015, kdy bylo z tohoto podniku odvedeno do státního rozpočtu na 8,2 miliardy Kč, se v dalších letech ukázala sestupná tendence objemu těchto odvodů.³⁰⁸ Ta se projevila odvody ve výši 5,6 miliardy Kč v roce 2016,

---

³⁰⁷ Návrh státního závěrečného účtu za rok 2013. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2013_Priloha-C.pdf;

Návrh státního závěrečného účtu za rok 2014. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2014_Priloha-C.pdf;

Návrh státního závěrečného účtu za rok 2015. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2015_Priloha-C.pdf;

Návrh státního závěrečného účtu za rok 2016. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2016_Priloha-C.pdf;

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2017. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2017_Priloha-C.pdf;

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2018. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2018_Priloha-C.pdf;

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2019. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2019_Priloha-C.pdf;

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2020. Sešit C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2020_Priloha-C.pdf;

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2021. Sešit C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2021_Priloha-C.pdf

³⁰⁸ Návrh státního závěrečného účtu za rok 2015. Op. cit. 307, s. 48.

dále 3,05 miliardy Kč v roce 2017, a 2,5 miliardy Kč v roce 2018.³⁰⁹ Tyto objemy odvedeného zisku byly nižší, než předpokládal návrh původního rozpočtu pro roky 2016 až 2018.³¹⁰

Po tomto finančně úspěšném období však v letech 2019, 2020 a 2021 Lesy ČR neodvedly skrz fond zakladatele žádné finanční prostředky do státního rozpočtu. Za rok 2019 se přitom ve státním rozpočtu počítalo s příspěvkem ve výši 1 miliardy Kč a neodvedení mělo za následek jen částečné naplnění nedaňových příjmů rozpočtové kapitoly Ministerstva zemědělství.³¹¹

Zisk podniku se snížil z 3,08 miliard Kč v roce 2018 na zisk 69 miliónů za rok 2019, na což navázalo již ztrátové hospodaření v roce 2019 s celkovou ztrátou 787 miliónů Kč.³¹² V roce 2020 se však podnik Lesy ČR již znovu vrátil do zisku, když zveřejnil zisk celkem 44 miliónů Kč.³¹³ Podle autora však za tímto obratem však vzhledem k absenci změn v hospodaření podniku stála především zvýšená výkupní cena dřeva potenciálně i masivní několikamiliardové dotace od státu na obnovu lesů zničených kůrovcem.

2.9.4. Odvody Budějovického Budvaru do fondu zakladatele

Budějovický Budvar představuje jeden z podniků, které přispívají do státního rozpočtu prostřednictvím fondu zakladatele. Od roku 2014 však přispěl do státního rozpočtu pouze ve třech případech, a to v letech 2014, 2015 a 2018, přičemž celkový objem finančních prostředků odvedených za tyto roky představoval 1,8 miliardy Kč.³¹⁴ Poté se však do této položky negativně podepsala pandemie nemoci COVID-19, kvůli které nedošlo k realizaci plánového odvodu 500 milionu Kč do státního rozpočtu v roce 2020 a odvodu 300 milionu Kč v roce

---

³⁰⁹ Návrh státního závěrečného účtu za rok 2016. Op. cit. 307, s. 48.; Návrh státního závěrečného účtu za rok 2017. Op. cit. 307, s. 55.; Návrh státního závěrečného účtu za rok 2018. Op. cit. 307, s. 58.

³¹⁰ Ibid.

³¹¹ Návrh státního závěrečného účtu za rok 2019. Op. cit. 307, s. 58.

³¹² Lesy České republiky, s.p. Výroční zpráva za rok 2018. Příloha v roční účetní závěrce 2018. s. 114. [online]. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=58774710&subjektId=705650&spis=605539>; Lesy České republiky, s.p. Výroční zpráva 2019. Příloha v roční účetní závěrce 2019. s. 113. [online]. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=62218030&subjektId=705650&spis=605539>

³¹³ Výroční zpráva Lesy České republiky, s. p., za rok 2020. Zpráva o podnikatelské činnosti. s. 30. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=70507191&subjektId=705650&spis=605539>

³¹⁴ Součet Návrhu státního závěrečného účtu za rok 2014. Op. cit. 307, s. 48., Návrhu státního závěrečného účtu za rok 2015. Op. cit. 307, s. 48 a Návrhu státního závěrečného účtu za rok 2018. Op. cit. 307, s. 58.

2021.³¹⁵ V některých letech nedošlo k odvodu zisku podniku do fondu zakladatele z důvodu upřednostnění investic do výrobního procesu podniku. To je příklad roku 2021, kdy část předpokládaného zisku byla využita na zprovoznění nové linky na stáčení piva.³¹⁶

2.9.5. Zhodnocení institutu fondu zakladatele

Z výše uvedených skutečností vyplývají poměrně důležitá zjištění pro další fungování fondu zakladatele státních a národních podniků. V současnosti je možné dovodit nedostatek právní úpravy, která umožňuje zakladateli převádět nepoměrně vysoký podíl zisku podniků do státního rozpočtu přes fond zakladatele. Tyto zisky pak mohou podniku chybět při řešení možných finančních nákladů v budoucnu. Důsledkem současného přístupu je paradoxní situace, kdy Lesy České republiky vzhledem ke svému ztrátovému hospodaření musely v roce 2020 poprvé ve své historii využít ke svému financování úvěr.³¹⁷

Dále je zřejmé, že vláda v tomto případě neplní svou roli kolegiálního orgánu, který by měl zaručit větší objektivnost a lepší hospodaření s finančními prostředky státních a národních podniků a vyvažovat případnou přílišnou horlivost ministerstva zemědělství s odvody finančních prostředků přes fond zakladatele.

Tyto závěry však nelze zobecnit na všechny státní a národní podniky. Budějovickému Budvaru se například podařilo díky politice využití vygenerovaného zisku na investice do provozu podniku a absence nepřiměřených odvodů finančních prostředků do státního rozpočtu docílit v roce 2021 nejvyšší výstavy piva v historii podniku.³¹⁸ Zisk podniku po zdanění za roky 2018, 2019, 2020 a 2021 si drží vzestupnou tendenci, konkrétně 267 milionu Kč, 278 milionu

---

³¹⁵ Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2020. Op. cit. 307, s. 54.; Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2021. Op. cit. 307, s. 52.

³¹⁶ ČTK, Budvar neodvede za loňský rok 300 miliónů Kč do státního rozpočtu. In: *České noviny*. [online].10. 01.2022. [cit. 19. 7. 2022]. K dispozici na: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/budvar-neodvede-za-lonsky-rok-300-milionu-kc-do-statniho-rozpoctu/2143508#:~:text=Praha%2F%C4%8Cesk%C3%A9%20Bud%C4%9Bjovice%20%2D%20N%C3%A1rodn%C3%AD%20podnik,tak%20z%C5%AFstanou%20pen%C3%ADze%20na%20investice>

³¹⁷ ČTK, Lesy ČR měly loni miliardovou ztrátu. Poprvé v historii si musely pomoci úvěrem. In: *Hospodářské noviny*. © 1996-2022 Economia, a.s. [online] 9. 3. 2020. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://byzns.ihned.cz/c1-66732360-lesy-cr-vykazi-za-lonsky-rok-ztratu-asi-jednu-miliardu-poprve-zacal-pouzivat-k-financovani-uver>

³¹⁸ Výroční zpráva za rok 2021. Op. cit. 214, s. 32.

Kč, 305 milionu Kč a 337 milionu Kč.³¹⁹ Z těchto údajů je zřejmé, že se Budějovickému Budvaru daří udržet ziskovost dlouhodobě na mírně se zvyšující úrovni.

Obecně lze tedy konstatovat, že v každém jednotlivém podniku záleží na státu jako zakladateli, zda bude zodpovědně pracovat s odvody do fondu zakladatele. Ze zkušenosti podniků Lesy ČR a Budějovický Budvar s fondem zakladatele je však jasně patrné, že stát musí při nakládání s podniky vycházet ze znalosti hospodářských cyklů, které se vyznačují postupným střídáním období vyšší a nižší ziskovosti, či v horším případě až ztráty. Kvůli nezodpovědnému hospodaření musel stát společnosti Lesy ČR dotacemi vypomáhat s vypořádáním s kůrovcovou kalamitou, zatímco Budějovický Budvar zčásti možná i díky nižším odvodům zisku dosáhl za rok 2021 nejvyššího zisku v historii.

2.9.6. Budějovický Budvar jako veřejná instituce podle zákona o svobodném přístupu k informacím

Podle ustanovení zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“) jsou veřejné instituce povinnými subjekty, které mají povinnost poskytovat informace o své působnosti.³²⁰

Problematika, zda lze státní a národní podniky zařadit do kategorie veřejných institucí, se v minulosti opakovaně stala předmětem posuzování před českými soudy. Zřejmě nejdůležitějším rozhodnutím v této oblasti se stal náleží Ústavního soudu České republiky ve věci státního podniku Letiště Praha, ve kterém soud definoval základní kritéria pro určení, zda se v daném případě jedná o instituci veřejnou či soukromou. Těmito kritérii jsou zaprvé způsob vzniku instituce, zadruhé, zda je zřizovatelem stát či nikoliv, zatřetí, zda stát vytváří jednotlivé orgány instituce, začtvrté, zda existuje státní dohled nad činností instituce, a za páté se nakonec posuzuje veřejný či soukromý účel instituce. Státní podnik Letiště Praha byl na základě těchto kritérií soudem vyhodnocen jako veřejná instituce, když výrazně převažovaly znaky o jeho veřejné povaze.³²¹

---

³¹⁹ Budějovický Budvar n. p. Výroční zpráva podniku rok 2019. Výkaz zisků a ztrát v plném rozsahu ke dni 31.12.2019. s. 33. [online]. [cit. 19. 7. 2022], Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=62353323&subjektId=59981&spis=411891>; Zpráva nezávislého auditora o ověření účetní závěrky k 31. 12. 2021 podniku Budějovický Budvar, národní podnik. Výkaz zisků a ztrát ke dni 31.12.2021. Op. cit. 214, s. 9.

³²⁰ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. § 2 odst. 1.

³²¹ Nález Ústavního soud ze dne 24.01.2007 sp. zn. I. ÚS 260/06.

Nejvyšší správní soud se v minulosti zabýval také otázkou, zda lze konkrétně Budějovický Budvar považovat za veřejnou instituci podle zákona o svobodném přístupu k informacím.³²² Soud zde ve svém rozhodnutí potvrdil, že je národní podnik povinným subjektem podle zákona o svobodném přístupu k informacím, které mají povinnost uveřejňovat informace vztahující se k jejich působnosti. Podle soudu lze Budějovický Budvar zařadit mezi veřejné instituce z důvodu způsobu jeho vzniku, jelikož je zřizovatelem národního podniku stát, a také kvůli existenci státního dohledu. Soud dále stanovil, že ačkoliv národní podnik nehosponduje pouze s majetkem státu a disponuje i s majetkem z příjmu z prodeje vlastních výrobků a vlastní činnosti, přesto spadá Budějovický Budvar a konkrétně jeho generální ředitel do kategorie osob podle zákona o svobodném přístupu k informacím.³²³

Ve své pozdější judikatuře definoval Ústavní soud České republiky nové podmínky proto, aby se na subjekt nahlíželo jako na veřejnoprávní subjekt či veřejnou instituci. Podle soudu lze na společnost nahlížet jako na veřejnou instituci bez ohledu na její právní formu, pokud byla zřízena na základě zvláštního zákona, a zároveň musí být stát jediným vlastníkem, který rozhoduje o jejím zániku.³²⁴ Tyto podmínky jsou splněny v případě státních podniků a také v případě Budějovického Budvaru, jejichž jediným vlastníkem je stát a byly zřízeny na základě zvláštního Zákona o státním podniku či předcházejících právních předpisů.

Judikaturu Ústavního soudu později doplnil Nejvyšší správní soud, když definoval veřejné instituce jako entity typicky vykonávající veřejnou správu nevrchnostenským způsobem, či o entity pouze právně spojené se státem či veřejnoprávními korporacemi, když mezi tyto entity soud výslovně zařadil národní podnik.³²⁵

Na základě těchto poznatků autor usuzuje, že státní podniky podle Zákona o státním podniku a Budějovický Budvar jsou veřejnými institucemi a mají povinnost poskytovat informace ohledně své působnosti podle zákona o svobodném přístupu k informacím.

2.10. Závěr o právní úpravě Budějovického Budvaru

Český právní řád v současnosti neobsahuje zvláštní právní předpisy upravující specifiky poměry národních podniků. Obecně lze konstatovat, že nenalezneme v současnosti faktické odlišnosti v úpravě Budějovického Budvaru od právní úpravy státních podniků. Zákon o

---

³²² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2016, č. j. 4 As 89/2016-40.

³²³ Ibid, odstavec 23.

³²⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16-2, odst. 70.

³²⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2014, č. j. 8 As 55/2012-62, odst. 102.

státním podniku představuje naprosto stěžejní právní předpis, kterým se řídí nejen státní podniky, ale také národní podniky, a tedy i Budějovický Budvar.

Tento závěr potvrzují i výše zkoumané úpravy podle Zákona o majetku ČR, ZRS či zákona o svobodném přístupu k informacím. Ve všech zkoumaných oblastech upravených těmito zákony se právní úprava Budějovického Budvaru v podstatě neliší od právní úpravy státních podniků.

Proto lze podle autora konstatovat, že národní podnik v současnosti nepředstavuje samostatnou právní formu společnosti, jelikož neexistuje právní předpis upravující právní poměry národních podniků odlišně od státních podniků. Proto nelze než dospět k závěru, že národní podniky nejsou samostatnou právní formou společností v českém právním řádu. Pouhá skutečnost, že je podnik oficiálně veden jako zástupce právní formy národního podniku, a ne jako státní podnik, z něj nečiní zástupce samostatné právní formy. Národní podniky jsou proto dnes pouze netransformovanými pozůstatkem dřívější právní úpravy, byť někdy velmi ziskovými a ekonomicky zajímavými pro stát jako je Budějovický Budvar.

Ačkoli tedy nalezneme na několika místech v českém právním řádu zmínku či odkaz na existenci právní formy národního podniku, jedná se v takovém případě zpravidla o situace, kdy je stanoveno, že se právní úprava dopadající na státní podniky použije i na národní podnik. Nesetkáváme se tedy s právním předpisem, který by upravoval právní poměry národního podniku odlišně od státních podniků. Právní úprava Budějovického Budvaru je tedy specifická pro tento národní podnik do stejné míry, jako je právní úprava kteréhokoliv státního podniku specifická pro tento daný státní podnik.

3. Transformace Budějovického Budvaru

Druhá výzkumná otázka této diplomové práce se zabývá hypotetickou otázkou možné přeměny právní formy Budějovického Budvaru. Tento národní podnik představuje v českém právním řádu anomálii, která může vyvolávat některé problémy týkající se nejistoty ohledně aplikovatelné právní úpravy.

V rámci této části se autor pokusí odpovědět na otázku, na kterou právní formu by se měl Budějovický Budvar v případě přeměny právní formy transformovat a případně zjistit, co by taková změna právní formy obnášela.

Za tímto účelem vychází autor ze současného příkladu transformace státní příspěvkové organizace Ředitelství silnic a dálnic ČR na státní podnik, což je obsahem návrhu zákona,

kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích.³²⁶ V rámci odpovědi na druhou výzkumnou otázku autor vycházel z důvodové zprávy k výše zmíněnému návrhu zákona (dále jen „Důvodová zpráva“), která obsahuje v souladu s ustanoveními Legislativních pravidel vlády informace o důvodech transformace.³²⁷

3.1. Zhodnocení platného právního stavu, nedostatky ve stávajícím fungování a zvažované alternativy

S účinností hospodářského zákoníku v roce 1964 došlo k vypuštění právní formy národního podniku z tehdejšího československého právního řádu. Právní forma Budějovického Budvaru se však nezměnila a podnik si formu národního podniku ponechal do současnosti.

Muroň píše, že důvody pro netransformování Budějovického Budvaru z právní formy národního podniku na státní podnik a s tím spojený vznik této anomálie představovaly obavy socialistického vedení státu ze vzniku právního vakua v rámci procesu transformace Budějovického Budvaru.³²⁸ Tohoto vakua by podle Muroň poté mohly využít konkurenční tuzemské i zahraniční pivovary (především se bude nejspíše jednat o společnost Anheuser-Busch, LLC, se kterou vede Budějovický Budvar soudní spory o duševní vlastnictví), a lze usuzovat, že by se následně znovu rozhořely právní spory o duševní vlastnictví Budějovického Budvaru v zemích, kde podnik své předchozí soudní spory již v minulosti dotáhl do úspěšného konce.³²⁹

S těmito závěry se autor neztotožňuje. Podle autora nepředstavuje problematika ochrany duševního vlastnictví tak zásadní překážku pro změnu právní formy Budějovického Budvaru z národního podniku, aby nebylo možné provést jeho přeměnu na státní podnik, či jinou právní formu.

Za nedostatek současné právní úpravy lze jednoznačně označit nejednoznačnost a nejistotu ohledně aplikovatelné právní úpravy z důvodu neexistence příslušného zákona o

---

³²⁶ MINISTERSTVO DOPRAVY. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Čj. předkladatele: MD-5073/2022-510. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNCCKBAPFH>

³²⁷ MINISTERSTVO DOPRAVY. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích. Čj. předkladatele: MD-5073/2022-510. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/ALBSCEYEWHBW>; Legislativní pravidla vlády, č. 47/2018 LPV, čl. 9 odst. 2.

³²⁸ MUROŇ, Jaroslav. Op. cit. 164, s. 490-493.

³²⁹ Ibid.

národním podniku, či případně výslovného ustanovení v Zákoně o státním podniku či v jiném zákoně o užití tohoto právního předpisu na úpravu poměrů národního podniku.

3.2. Zvažované alternativy změny právní formy Budějovického Budvaru

Ze současné platné právní úpravy a z Důvodové zprávy vyplývá, že existují v zásadě tři hlavní alternativy pro přeměnu právní formy národního podniku. Jedná se o transformaci na právní formu státní organizace po vzoru Správy železnic, státní organizace, dále se jedná o transformaci na akciovou společnost podle zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech, a poté o transformaci na státní podnik podle zákona č. 77/1997 Sb.³³⁰

3.2.1. Budějovický Budvar, státní organizace

Pokud jde o právní formu státní organizace, podle Důvodové zprávy je hlavním důvodem vhodnosti transformace na státní organizaci skutečnost, že by Ředitelství silnic a dálnic ČR mělo stejnou právní formu jako Správa železnic, státní organizace, což by bylo příhodné pro zjednodušení společného řízení obou subjektů, které mají na starosti výstavbu a správu dopravní infrastruktury v České republice.³³¹ Tento argument však nelze aplikovat na Budějovický Budvar, jehož předmět činnosti spočívá v naprosto odlišných oblastech.

K tomuto návrhu se podle Důvodové zprávy kriticky vyjádřila Legislativní rada vlády ve svém stanovisku, podle kterého by tímto postupem vznikla problematika nejednoznačnosti právní úpravy, která by se měla aplikovat na státní organizaci Ředitelství silnic a dálnic ČR. Na tento subjekt by se do značné míry aplikoval Zákon o státním podniku, jelikož podle zákona č. 77/2002 Sb., kterým vznikla státní organizace Správa železniční dopravní cesty, dnes státní organizace Správa železnic, se právní poměry této společnosti přiměřeně řídí Zákonem o státním podniku, nestanoví-li zákon č. 77/2002 Sb. jinak.³³² Podle stanoviska Legislativní rady vlády by bylo jednodušší od počátku jasně stanovit, že bude Ředitelství silnic a dálnic ČR státním podnikem podle Zákona o státním podniku, s dílčími výjimkami.³³³

---

³³⁰ MINISTERSTVO DOPRAVY. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích. Op. cit. 327, s. 6.

³³¹ Ibid, s. 7.

³³² Zákon č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železniční dopravní cesty a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, § 19 odst. 5.

³³³ MINISTERSTVO DOPRAVY. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích. Op. cit. 327, s. 7.

Podle autora lze tyto závěry aplikovat i na Budějovický Budvar. Jedním z hlavních argumentů pro transformaci tohoto podniku je ukončení nejistoty ohledně aplikovatelné právní úpravy. Tento problém by se přeměnou na státní organizaci nevyřešil, když by se Budějovický Budvar, státní organizace, i nadále řídil především Zákonem o státním podniku, byť s menšími či většími odchylkami. Proto se podle autora transformace Budějovického Budvaru na státní organizaci nejeví jako vhodné a správné řešení.

3.2.2. Budějovický Budvar, akciová společnost

Pokud jde o transformaci Budějovického Budvaru na akciovou společnost, tak zde je podle autora nutné vzít v potaz několik důležitých skutečností.

Podle Důvodové zprávy by prostřednictvím transformace Ředitelství silnic a dálnic ČR na akciovou společnost došlo k přechodu strategického majetku mimo stát, což není v zájmu státu.³³⁴ Budějovický Budvar však na rozdíl od Ředitelství silnic a dálnic ČR nepředstavuje strategický majetek státu a ani jeho předmětem činnosti není pro stát klíčová či strategická činnost, proto se v tomto případě tento argument neuplatní.

Jako další z problematických bodů uvádí Důvodová zpráva vznik časově i finančně náročného znaleckého ocenění majetku společnost.³³⁵ Tato skutečnost by platila dvojnásob v případě Budějovického Budvaru, u kterého by bylo nutné ocenit především jím vlastněná práva duševního vlastnictví, tedy především ochranné známky a chráněná označení původu, která tvoří velkou část jeho hodnoty.

Naopak ve prospěch transformace na akciovou společnost hovoří argument z Důvodové zprávy, podle kterého by se měla akciová společnost při své činnosti věnovat především podnikatelským činnostem, které jsou pro ni ziskové.³³⁶ S tímto argumentem autor naprosto souhlasí, když by podle jeho názoru vytváření zisku měl být jeden z hlavních cílů státu při vlastnictví Budějovického Budvaru. Primárním úkolem Budějovického Budvaru podle autora musí být dosažení co nejvyššího zisku, ze kterého následně vyplývají vyšší odvody podniku do státního rozpočtu prostřednictvím fondu zakladatele.

Jako hlavní překážku pro transformaci Budějovického Budvaru na akciovou společnost autor vidí v argumentu uvedeném v Důvodové zprávě, kterým jsou složité legislativní změny

---

³³⁴ MINISTERSTVO DOPRAVY. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích. Op. cit. 327, s. 6.

³³⁵ Ibid.

³³⁶ Ibid.

provázecích tento zvolený typ druh právní formy.³³⁷ Na jednu stranu je nutné připustit, že v současnosti nalezneme v českém právním řádu společnost Jihomoravské pivovary, a.s., která je podřízena Ministerstvu zemědělství jako jedinému akcionáři a je akciovou společností.³³⁸ V rámci snahy o transformaci Budějovického Budvaru na akciovou společnost by však bylo nutné přizpůsobit jeho právní úpravu zákonu č. 90/2012 Sb. Jako problematické lze vyhodnotit například nutnou úpravu stanov ohledně orgánů společnosti či využití zisku. Naopak na základě závěrů vyplývajících z první výzkumné otázky této diplomové práce vyplývá, že se Budějovický Budvar již v současnosti do značné míry řídí ustanoveními Zákona o státním podniku. Transformace na akciovou společnost by znamenala velké legislativní a organizační změny pro Budějovický Budvar.

Z výše uvedeného lze konstatovat, že transformace Budějovického Budvaru na akciovou společnost by představovala přijatelné řešení současné situace, kterým by došlo k vyjasnění nejasností ohledně použitelné právní úpravy dopadající na úpravu poměrů Budějovického Budvaru. Za tímto účelem by však bylo nutné provést velké legislativní změny, jejichž výsledná podoba by nemusela být ku prospěchu podniku. I proto podle autora nepředstavuje transformace na akciovou společnost ideální návrh pro Budějovický Budvar.

3.2.3. Budějovický Budvar, státní podnik

Přinejmenším za účelem dodržení právní kontinuity s předchozí úpravou, i kdyby se mělo jednat pouze o problematiku převodu zisku Budějovického Budvaru prostřednictvím fondu zakladatele do státního rozpočtu, by bylo podle autora vhodné zvolit přeměnu právní formy Budějovického Budvaru na formu státního podniku a následně řídit úpravu Budějovického Budvaru obecně podle Zákona o státním podniku.

Při transformaci na státní podnik nebude nutné provádět velké úpravy stávajícího Statutu, jehož ustanovení vycházejí již v současnosti do značné míry ze Zákona o státním podniku. Nebude tedy zapotřebí provádět větší legislativní zásahy či změny pro transformaci Budějovického Budvaru na státní podnik. Zákon o státním podniku představuje v současnosti společně se Statutem nejdůležitější právní předpisy upravující právní poměry Budějovického Budvaru.

---

³³⁷ Ibid.

³³⁸ Výpis z obchodního rejstříku společnosti Jihomoravské pivovary, a.s., vedené u Krajského soudu v Brně, oddíl B, vložka 1275. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=553752&typ=PLATNY>

Dále je vhodné připomenout, že státní podnik představuje v českém právním řádu poměrně rozšířený právní subjekt. Samo ministerstvo zemědělství je v současnosti zakladatelem několika státních podniků, mimo jiné již výše zmíněných Lesů České republiky, s.p.

Legislativní rady vlády ve svém stanovisku *a contrario* podporuje transformaci Ředitelství silnic a dálnic ČR na státní podnik s argumenty, že i kdyby byla společnost transformována na státní organizaci, přesto by se řídila ustanoveními Zákona o státním podniku.³³⁹ Podle Legislativní rady vlády by bylo vhodnější společnost transformovat na státní podnik právě kvůli jednoznačnosti s aplikovatelností ustanovení Zákona o státním podniku.³⁴⁰ Tyto závěry lze aplikovat i na Budějovický Budvar, který se v současnosti i přes svou odlišnou právní formu národního podniku řídí do velké míry ustanoveními Zákona o státním podniku. V rámci konzistentnosti se závěry Legislativní rady vlády a jednoznačnosti s použitelnou právní úpravou by byla podle autora nejvhodnější přeměna na státní podnik.

Z těchto důvodů je podle autora vhodná potenciální změna právní formy Budějovického Budvaru na státní podnik.

3.3. Transformace formou zákona

Obecně se změna právní formy společnosti řídí zákonem č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, avšak na proces transformace národního podniku na státní podnik tento právní předpis nelze aplikovat. Podle ustanovení zákona č. 125/2008 Sb. jej lze použít pouze na přeměny obchodních společností a družstev, což však není případ Budějovického Budvaru.³⁴¹

Podle zákona č. 125/2008 Sb. se v takovém případě přeměna právní formy bude řídit ustanoveními zákona č. 89/2012 Sb., podle kterého může právnická osoba změnit právní formu, jen stanoví-li tak zákon.³⁴² Proto by podle autora mělo dojít k transformaci Budějovického Budvaru prostřednictvím přijetí příslušného zákona, který by výslovně změnil právní formu Budějovického Budvaru na státní podnik. Tento závěr autora vyplývá i ze stanoviska Legislativní rady vlády v Důvodové zprávě, ve kterém je zpracování nového zákona uvedeno

---

³³⁹ MINISTERSTVO DOPRAVY. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích. Op. cit. 327, s. 7.

³⁴⁰ Ibid.

³⁴¹ Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, § 1 odst. 1.

³⁴² Ibid. § 1 odst. 3.; Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 174 odst. 2.

jako jeden z možných postupů pro transformaci Ředitelství silnic a dálnic ČR.³⁴³ Ministerstvo zemědělství by mělo podle autora prostřednictvím zákonné novely předložit návrh zákona, kterým se mění Zákon o státním podniku, do kterého by mohlo být přidáno např. přechodné ustanovení o změně právní formy Budějovického Budvaru.

Vzhledem k tomu, že se bude jednat pouze o změnu právní formy podniku a nebude se jednat o založení nového státního podniku, nebude podle autora nutný předchozí souhlas vlády, který Zákon o státním podniku vyžaduje při založení státního podniku.³⁴⁴

3.4. Závěr o transformaci

Pokud by se tedy stát prostřednictvím Ministerstva zemědělství jako zakladatel Budějovického Budvaru rozhodl, že změní právní formu tohoto národního podniku, nabízí se podle autora státní podnik jako vhodná právní forma. Důvodem pro tento závěr představuje především skutečnost, že již v současnosti Zákon o státním podniku do značné míry upravuje právní poměry Budějovického Budvaru. Transformací na státní podnik by došlo k odstranění nejistoty ohledně aplikovatelné právní úpravy, když by bez jakýchkoliv pochybností posléze na Budějovický Budvar dopadal Zákon o státním podniku. Vzhledem k absenci potřeby nějaké specifické právní úpravy poměrů Budějovického Budvaru odlišné od Zákona o státním podniku by se Budějovický Budvar nejspíše bez problémů řídil ihned řídil ustanoveními Zákona o státním podniku jako doposud. Největší změna by se nejspíše spočívala v obchodní firmě Budějovického Budvaru.

---

³⁴³ MINISTERSTVO DOPRAVY. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích. Op. cit. 327, s. 10.

³⁴⁴ Zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku, § 3 odst. 4.

Závěr

Vedle státních podniků v současnosti existují v českém právní řádu společnosti s právní formou národního podniku, které představují element rušící zdánlivou představu o úplné systematizace právního řádu. Jedním ze zástupců národního podniku je Budějovický Budvar, podnik s několika set letou historií a velkým významem nejen pro oblast Českých Budějovic a okolí, ale i pro sektor pivovarnictví jako jedno z nejtradičnějších odvětví české ekonomiky obecně.

Autor v této diplomové práci nejprve představil historický vývoj právní úpravy národních a státních podniků v československém a českém právním řádu. Na základě této historické analýzy lze konstatovat, že státní podnik představuje právního nástupce národních podniků, které byly jako dříve dominantní právní forma postupným historickým vývojem z československého a následně českého právního řádu vypuštěny zákonodárcem. Navzdory tomuto vývoji však nedošlo k transformaci všech národních podniků na právní formy, které je měly nahradit. To mělo za následek vznik komplikované situace, kdy se některé národní podniky, jako například právě Budějovický Budvar, ocitly v právním vakuu s nejistotou ohledně aplikovatelné právní úpravy upravující jejich právní poměry.

Autor se při hledání odpovědi na řešení této absence právní úpravy národních podniků v českém právním řádu zaměřil konkrétně na příklad Budějovického Budvaru, který představuje příklad jednoho z posledních zástupců národních podniků. Na základě získaných poznatků se autor pokusil odpovědět, zda lze v současnosti národní podnik považovat za samostatnou právní formu v českém právním řádu odlišnou od právní formy státního podniku.

Po porovnání právních předpisů upravujících Budějovický Budvar a právních předpisů upravujících státní podniky v českém právním řádu dospěl autor k závěru, že národní podnik v současnosti nelze považovat za samostatnou právní formu. Současná právní úprava Budějovického Budvaru vychází v zásadě ve všech oblastech z právní úpravy státních podniků založených podle Zákona o státním podniku. Právní úprava Budějovického Budvaru se ve všech ohledech řídí stejnými právními předpisy, který upravují poměry v státních podniků v daném právním odvětví. Zákon o státním podniku byl autorem identifikován jako základní obecný právní předpis upravující nejen právní úpravu státních podniků, ale také Budějovického Budvaru a zprostředkovaně tedy i národních podniků.

Ve světle závěrů zjištěných při výzkumu první výzkumné otázky byla potvrzena autorova hypotéza, že bude nutné použít při absenci právního předpisu upravujícího konkrétně právní poměry národního podniku, a tedy i Budějovického Budvaru, analogicky právní

předpisy upravující podobné právní instituty. V tomto ohledu se nabízel Zákon o státním podniku jako právní předpis obsahující obecnou právní úpravu státního podniku jako právního nástupce historicky dřívějších národních podniků.

Vzhledem k zjištěným závěrům na první výzkumnou otázku se autor zaobíral i druhou výzkumnou otázkou zabývající se problematikou potenciální přeměny právní formy Budějovického Budvaru.

V tomto ohledu lze konstatovat, že se v současnosti nabízejí tři základní právní formy, na které by bylo možné transformovat Budějovický Budvar z právní formy národního podniku. Jako nejvhodnější právní formou se na základě zjištění autora jeví právní forma státního podniku. Tento závěr vyplývá částečně i ze závěrů z první výzkumné otázky, tedy že jsou právní poměry Budějovického Budvaru v zásadě upraveny stejně jako právní poměry státního podniku.

Nejzásadnější výhodou transformace Budějovického Budvaru na státní podnik představuje skutečnost, že v takovém případě by došlo k odstranění nejasností a nejistoty ohledně aplikovatelné právní úpravy dopadající na Budějovický Budvar. Právní jistota spojená s užitím právních předpisů upravujících státní podniky, přičemž v tomto ohledu je zdaleka nejdůležitějším právní předpisem Zákon o státním podniku jako obecný právní předpis upravující státní podniky, by měla zajisté velmi pozitivní dopad na poměry Budějovického Budvaru, ať se již jedná o úpravu každodenního fungování podniku, či jeho případný prodej či jiné nakládání ze strany státu.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

HAVLAN, Petr. *Majetek státu v platné právní úpravě*. 3., aktualizované a podstatně dopl. vyd. Praha: Linde, 2010. Praktická právnická příručka. ISBN 978-80-7201-796-6.

Seznam použitých internetových zdrojů

MURONĚ, Jaroslav. *Zákon o státním podniku v praxi* [online]. Praha: Grada Publishing, 2017 [cit. 19. 7. 2022]. Právo pro praxi. ISBN 978-80-271-0352-2. Dostupné na: <https://www.bookport.cz/e-kniha/zakon-o-statnim-podniku-v-praxi-786036/>

PETR, Miroslav. Privatizace Budvaru nemusí být výhra, státní podnik totiž snáší zlatá vejce. In: *Lidové noviny*. [online]. MAFRA, a.s. 21. listopadu 2016. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.lidovky.cz/nazory/prodej-budvaru-nemusi-byt-vyhra.A161120_164342_firmy-trhy_ELE

FILIP, Jiří. Problémy aplikace zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích v činnosti státních podniků. In: *Právní rozhledy* [online], 2001, č. 5, s. 195–202. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgfpxa4s7gvpxgxzrhe2q&groupIndex=0&rowIndex=0#>

EICHLEROVÁ, Kateřina. Obchodní korporace s účastí státu (v širším slova smyslu) a právo veřejnosti na informace. In: *Právní rozhledy* [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrhfpxa4s7g5pxgxzsgm2a&groupIndex=0&rowIndex=0>

TOMÁŠEK, Petr. Novela zákona o registru smluv – výkladové nejasnosti tzv. obchodní výjimky. In: *Obchodněprávní revue* [online]. 2018. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrhbpw64s7gfpxgxzy&groupIndex=0&rowIndex=0>

COUFALÍK, Petr. Je ustanovení § 20 odst. 2 OSŘ opravdu legislativní zmetek? In: *Právní rozhledy*. [online]. 2017, č. 2, s. 63-67. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www-beck->

[online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembg5pxa4s7gjpgxgzwgm&groupIndex=0&rowIndex=0#](https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembg5pxa4s7gjpgxgzwgm&groupIndex=0&rowIndex=0#)

PLÍVA, Stanislav. Zrušení státního podniku. In: HENDRYCH, Dušan a kol. In: *Právníký slovník* [online], 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhfwp64zrguxhu4tvonsw42k7on2gc5donfug6x3qn5sg42llo&groupIndex=1&rowIndex=0>

ČTK, Budvar neodvede za loňský rok 300 miliónů Kč do státního rozpočtu. In: *České noviny*. [online], 10.01.2022 [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/budvar-neodvede-za-lonsky-rok-300-milionu-kc-do-statniho-rozpoctu/2143508#:~:text=Praha%2F%C4%8Cesk%C3%A9%20Bud%C4%9Bjovice%20%2D%20N%C3%A1rodn%C3%AD%20podnik,tak%20z%C5%AFstanou%20pen%C3%ADze%20na%20investice>

ČTK. Lesy ČR měly loni miliardovou ztrátu. Poprvé v historii si musely pomoci úvěrem. In: *Hospodářské noviny* [online], © 1996-2022 Economia, a.s. 9. 3. 2020. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://byznys.ihned.cz/c1-66732360-lesy-cr-vykazi-za-lonsky-rok-ztratu-asi-jednu-miliardu-poprve-zacal-pouzivat-k-financovani-uver>

ČTK. InBev kupuje Anheuser-Busch, za 766 miliard korun. In: *Týden.cz*. [online], © 2006 EMPRESA MEDIA, a.s. 14. 7. 2008. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.tyden.cz/rubriky/byznys/inbev-kupuje-anheuser-busch-za-766-miliard-korun_70556.html

BOUDA, Petr, FADRŇÝ, Martin, FRANC, Pavel, MAZEL, Filip. Zákon o registru smluv. [online]. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, ISBN 978-80-7400-626-5. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzpwe2zwga&rowIndex=0#>

MINISTERSTVO DOPRAVY. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Čj. OVA: 652/22. čj. MD-5073/2022-510. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNCKBAPFH>.

Seznam použitých právních předpisů

Dekret č. 100/1945 Sb., presidenta republiky o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků.

Dekret č. 101/1945 Sb., presidenta republiky o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského.

Dekret č. 102/1945 Sb., presidenta republiky o znárodnění akciových bank; Dekret č. 103/1945 Sb., presidenta republiky o znárodnění soukromých pojišťoven.

Nařízení č. 253/1948 Sb., Vládní nařízení o Fondu znárodněného hospodářství.

Nařízení č. 6/1946 Sb., Vládní nařízení, kterým se vydává statut národních podniků průmyslových.

Zákon č. 51/1948 Sb., o úpravě některých finančních poměrů národních podniků průmyslových a potravinářských.

Zákon č. 104/1950 Sb., o financování národních a komunálních podniků.

Zákon č. 106/1951 Sb., o úpravě financování národních a komunálních podniků.

Vládní vyhláška č. 128/1953 o úhradě plánovaných a nadplánových ztrát národních podniků.

Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky.

Zákon č. 114/1948 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků.

Zákon č. 103/1950 Sb., o národních podnicích průmyslových.

Nařízení č. 105/1950 Sb., Vládní nařízení, kterým se vyhlašuje Statut národních podniků průmyslových.

Zákon č. 51/1955 Sb., o národních podnicích a některých jiných hospodářských organizacích.

Zákon č. 67/1958 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o národních podnicích a některých jiných hospodářských organizacích.

Zákon č. 109/1964 Sb., Hospodářský zákoník.

Zákon č. 165/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje hospodářský zákoník.

Zákon č. 98/1988 Sb., kterým se mění a doplňuje hospodářský zákoník.

Zákon č. 88/1988 Sb., o státním podniku.

Zákon č. 111/1990 Sb., o státním podniku.

Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby.

Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

Nařízení č. 577/1990 Sb., vlády České a Slovenské Federativní Republiky o finančním hospodaření státních podniků.

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.

Ministr výživy: Vyhláška ministra výživy o znárodnění podniků průmyslu potravinářského, č. 26/1946 Ú.1.

Zákon č. 220/2000 Sb., o změnách některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

Zákon č. 253/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.

Usnesení vlády ze dne 14. dubna 1999 č. 334. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/tiskove-zpravy/UV_c_334-1999_priloha.pdf

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník.

Vyhláška č. 119/1988 Sb., federálního ministerstva financí o hospodaření s národním majetkem.

Vyhláška č. 61/1986 Sb., federálního ministerstva financí o prozatímní správě národního majetku.

Vyhláška č. 62/2001 Sb., Ministerstva financí o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu.

Zákon č. 501/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 202/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).

Zákon č. 249/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), ve znění zákona č. 298/2016 Sb.

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech).

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Zákon č. 480/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád.

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Vyhláška č. 114/2002 Sb., Ministerstva financí o fondu kulturních a sociálních potřeb.

Usnesení vlády České republiky ze dne 12. listopadu 2014 č. 923, čj. OVA: 1249/14. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/VPRA9R9BCP1T>.

Usnesení vlády České republiky ze dne 14. prosince 2015 č. 1037, čj. OVA: 1461/15. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/VPRAA5EAEJWC>.

Usnesení vlády České republiky ze dne 26. září 2018 č. 604, Čj. OVA: 780/18. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIAB57BCLK7>

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích.

Legislativní pravidla vlády, č. 47/2018 LPV.

Zákon č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železniční dopravní cesty a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.

Usnesení vlády České republiky ze dne 12. prosince 2018 č. 835. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIAB7LDDN12>

Usnesení vlády České republiky ze dne 26. září 2018 č. 604. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIAB57BCLK7>

Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce.

Zákon č. 115/1948 Sb., o znárodnění dalších průmyslových a jiných výrobních podniků a závodů v oboru potravinářském a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků tohoto oboru.

Zákon č. 118/1948 Sb., o organizaci velkoobchodní činnosti a o znárodnění velkoobchodních podniků.

Zákon č. 119/1948 Sb., o státní organizaci zahraničního obchodu a mezinárodního zasilatelství.

Zákon č. 120/1948 Sb., o znárodnění obchodních podniků s 50 nebo více činnými osobami.

Zákon č. 121/1948 Sb., o znárodnění ve stavebnictví.

Zákon č. 122/1948 Sb., o organizaci a znárodnění cestovních kanceláří.

Zákon č. 123/1948 Sb., o znárodnění polygrafických podniků.

Zákon č. 124/1948 Sb., o znárodnění některých hostinských a výčepních podniků a ubytovacích zařízení.

Zákon č. 125/1948 Sb., o znárodnění přírodních léčivých zdrojů a lázní a o začlenění a správě konfiskovaného lázeňského majetku.

Zákon č. 126/1948 Sb., o znárodnění některých šlechtitelských podniků.

Zákon č. 185/1948 Sb., o zestátnění léčebných a ošetrovacích ústavů a o organizaci státní ústavní léčebné péče.

Zákon č. 311/1948 Sb., o národních dopravních podnicích.

Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ze dne 22. 1. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 32/17.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2011, č. j. 1 Afs 98/2010-399.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 6. 2007, sp. zn. 29 Odo 550/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. 29 Cdo 793/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2007, sp. zn. 28 Cdo 2607/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2020, sp. zn. 27 Cdo 4129/2018.

Nález Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 260/06.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2016, č. j. 4 As 89/2016-40.

Nález Ústavního soudu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2014, č. j. 8 As 55/2012-62.

Seznam ostatních zdrojů

Statut č.j. 28753/2020-MZE-11184 státního subjektu Budějovický Budvar, národní podnik, Budweiser Budvar, National Corporation, Budweiser Budvar, Entreprise Nationale. [online].

Sbírka listin obchodního rejstříku. [cit. 9. 7. 2022]. Dostupné na:

<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=62355488&subjektId=59981&spis=411891>

Výpis z obchodního rejstříku Budějovický Budvar, národní podnik, Budweiser Budvar, National Corporation, Budweiser Budvar, Entreprise Nationale, AV 325 vedená u Krajského soudu v Českých Budějovicích. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na:

<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=59981&typ=PLATNY>

Zpráva nezávislého auditora o ověření účetní závěrky k 31. 12. 2020 podniku Budějovický Budvar, národní podnik, Budweiser Budvar, National Corporation, Budweiser Budvar, Enterprise Nationale. Příloha k účetní závěrce k 31. prosinci 2020. [online]. [cit. 19. 7. 2022].

Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=67286610&subjektId=59981&spis=411891>

Zpráva nezávislého auditora o ověření účetní závěrky k 31. 12. 2021 podniku Budějovický Budvar, národní podnik. Výroční zpráva za rok 2021. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na:

<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=72319309&subjektId=59981&spis=411891>

Statut státního podniku Lesy České republiky, s. p., [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=66035470&subjektId=705650&spis=605539>

Návrh státního závěrečného účtu za rok 2013. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2013_Priloha-C.pdf

Návrh státního závěrečného účtu za rok 2014. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2014_Priloha-C.pdf

Návrh státního závěrečného účtu za rok 2015. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2015_Priloha-C.pdf

Návrh státního závěrečného účtu za rok 2016. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2016_Priloha-C.pdf

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2017. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2017_Priloha-C.pdf

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2018. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2018_Priloha-C.pdf

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2019. Příloha C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2019_Priloha-C.pdf

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2020. Sešit C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2020_Priloha-C.pdf

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2021. Sešit C. Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. [online]. Ministerstvo financí České republiky. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Statni-zaverecny-ucet_2021_Priloha-C.pdf

Lesy České republiky, s. p. Výroční zpráva za rok 2018. Příloha v roční účetní závěrce 2018. s. 114. [online]. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=58774710&subjektId=705650&spis=605539>

Lesy České republiky, s. p. Výroční zpráva 2019. Příloha v roční účetní závěrce 2019. [online]. [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=62218030&subjektId=705650&spis=605539>

Výroční zpráva Lesy České republiky, s. p., za rok 2020. Zpráva o podnikatelské činnosti. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=70507191&subjektId=705650&spis=605539>

Budějovický Budvar n. p. Výroční zpráva podniku rok 2019. Výkaz zisků a ztrát v plném rozsahu ke dni 31.12.2019. s. 33. [online]. [cit. 19. 7. 2022], Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=62353323&subjektId=59981&spis=411891>

Výpis z obchodního rejstříku společnosti Jihomoravské pivovary, a.s., vedené u Krajského soudu v Brně, oddíl B, vložka 1275. [online]. [cit. 11. 7. 2022]. Dostupné na: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=553752&typ=PLATNY>

Důvodová zpráva k zákonu č. 77/1997 Sb. o státním podniku, sněmovní tisk 23/0.

Důvodová zpráva k zákonu č. 213/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 777/0.

Důvodová zpráva k zákonu č. 249/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), ve znění zákona č. 298/2016 Sb., sněmovní tisk 1124/0.

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 219/2000 Sb. o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, sněmovní tisk 438/0.

MINISTERSTVO DOPRAVY. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích. Čj. OVA: 652/22. Čj. MD-5073/2022-510. [online]. [cit. 19. 7. 2022]. Dostupné na: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/ALBSCEYEWBHW>

Národní podnik v českém právu se zaměřením na Budějovický Budvar

Abstrakt

Tato práce pojednává o národním podniku Budějovický Budvar, který je jedním z posledních zástupců národních podniků v českém právním řádu. V současnosti neexistuje zákon upravující specificky problematiku aplikovatelné právní úpravy pro národní podniky. Tato práce proto zkoumá, jaká právní úprava se použije při úpravě poměrů národních podniků, konkrétně se zaměřením na Budějovický Budvar. Především se zkoumá, do jaké míry se při úpravě poměrů národního podniku použije zákon o státním podniku upravujícího poměry státních podniků, a zda lze tedy v současnosti uzavřít, že národní podnik představuje samostatnou právní formu odlišnou od státního podniku či nikoliv.

Budějovický Budvar je jedním z nejhodnotnějších podniků ve vlastnictví státu, což dále přidává na potřebě znát právní úpravu aplikovatelnou na úpravu jeho právních poměrů. Za účelem vyjasnění řešení této problematiky se v České republice objevují návrhy na změnu právní formy Budějovického Budvaru, tedy jeho transformaci. Práce proto zároveň hledá odpověď na otázku vhodné možné budoucí právní formy, na kterou by měl být transformován Budějovický Budvar.

Z metodologického hlediska byla provedena analýza historické a současné úpravy národních podniků a státních podniků v českém právním řádu, příslušné legislativy, odborné literatury i judikatury. Dále je využita metoda komparace, kdy je srovnávána právní úprava Budějovického Budvaru s právní úpravou podle zákona o státním podniku. Při výzkumu transformace Budějovického Budvaru autor vycházel z aktuálního návrhu zákona o transformaci státní příspěvkové organizace Ředitelství silnic a dálnic ČR na státní podnik, když poté využil z tohoto návrhy získané závěry a poznatky, a prostřednictvím metod analýzy a dedukce hledal vhodnou právní formu, do které by se měl Budějovický Budvar transformovat.

Klíčová slova

Národní podnik, Budějovický Budvar, státní podnik

National corporation under Czech law with a focus on Budweiser Budvar

Abstract

This thesis deals with the national corporation Budweiser Budvar, which is one of the last representatives of national corporations in the Czech legal system. At present, there is no law specifically regulating the issue of applicable legislation for national corporations. Therefore, this thesis examines what legislation applies to regulate the relations of national corporations, specifically focusing on Budweiser Budvar. In particular, it examines to what extent the State Corporation Act governing the relations of state-owned corporations applies in regulating the relations of national corporations, and whether or not it can be concluded that a national corporation currently constitutes a separate legal form distinct from a state corporation.

Budweiser Budvar is one of the most valuable state-owned corporations, which further adds to the need to know the legal framework applicable to the regulation of its legal relations. To clarify the solution of this issue, proposals for a change in the legal form of Budweiser Budvar, i.e., its transformation, are emerging in the Czech Republic. Therefore, the thesis also seeks an answer to the question of a possible future legal form to which Budweiser Budvar should be transformed.

From the methodological point of view, an analysis of the historical and current regulation of national corporations and state corporations in the Czech legal system, legislation, literature and case law was performed. Furthermore, the method of comparison is used, where the legal regulation of Budweiser Budvar is compared with the legal regulation under the State Corporation Act. In researching the transformation of Budweiser Budvar, the author based on the current draft law on the transformation of the state contributory organization The Road and Motorway Directorate of the Czech Republic into a state corporation, and then used the conclusions and findings obtained from this draft, and through the methods of analysis and deduction searched for the appropriate legal form into which Budweiser Budvar should be transformed.

Key words

National corporation, Budweiser Budvar, state corporation